

**HÖGSKOLAN
I GÄVLE**
Institutionen för ekonomi

*Titel: Vad kommer ett avskaffande av
revisionsplikten att innebära?*

*Författare: Charlotte Myhrberg
Therese Wiik*

*Kurspoäng: 15 högskolepoäng
Kursnivå: Kandidatkurs (C-nivå)*

Examensarbete
i ämnet företagsekonomi

ABSTRACT

- Titel:** Vad kommer ett avskaffande av revisionsplikten att innebära?
- Nivå:** C-uppsats i Företagsekonomi 15hp, Högskolan i Gävle.
- Författare:** Charlotte Myhrberg & Therese Wiik
- Handledare:** Mats Ryding
- Datum:** 2008-01
- Syfte:** Då avskaffandet av den lagstiftade revisionsplikten för småföretag är under utredning, är vårt syfte med denna uppsats att se vad ett avskaffande kan innebära för några utvalda intressenter.
- Metod:** Vi har utfört kvalitativa intervjuer som både varit skriftliga och muntliga med respondenter från revisionsbyråer, banker och Skatteverket. Framställningen av materialet har sammanförts i en löpande text, därefter analyserats och resulterat i våra slutsatser.
- Resultat & Slutsats:** De resultat vi har observerat i denna uppsats är:
- Revisionspliktens avskaffande kommer leda till nya alternativ.
 - Våra respondenter förbereder sig inte inför framtiden.
 - Revisorerna kommer även i fortsättningen svara för säkerställandet av företagens räkenskaper.
- Förslag till fortsatt forskning:** De förslag vi har till fortsatt forskning är att se vilken effekt avskaffandet fått. Samt vilka alternativ som blivit möjliga efter avskaffandet och i vilken utsträckning dessa används.
- Uppsatsens bidrag:** Denna uppsats bidrar med en ökad förståelse för våra utvalda intressenters attityder till revisionspliktens avskaffande, där fokus ligger på alternativa säkerhetsställanden till revision.
- Nyckelord:** Revision, revisor, revisionsplikt, avskaffande, bank, Skatteverket.

ABSTRACT

- Title:** What will a cancelling of the audit obligation lead to?
- Level:** Final assignment for Bachelor Degree in Business Administration
- Author:** Charlotte Myhrberg & Therese Wiik
- Supervisor:** Mats Ryding
- Date:** 2008-01
- Aim:** The cancelling of the statutory audit for the small business is under investigation. Our aim with this study is to see what the cancelling will mean for the stakeholders we choosed.
- Method:** We have been using qualitative interviews with representatives from the tax authority and from two accounting firms. We have also sent interview forms by e-mail to banks and accounting firms. The collection of the material has been brought together, after this we analyzed the material. The result of our study presents in our conclusions.
- Result & Conclusions:** The results we have obtained through this study are:
- A cancelling of the audit obligation will lead to new alternatives.
 - The stakeholders we have choosed doesn't prepare for the future.
 - In the future the auditors will continue to guarantee the small business accounts.
- Suggestions for future research:** The proposal we have to further studies is to see the effect of the cancelling. And if there are any alternatives to auditing and to which extent the alternatives are useful.
- Contribution of the thesis:** This study contributes with increased attitudes for our choosed stakeholders to the cancelling of audit obligation, the focus have been to see which alternative there is to auditing.
- Key words:** Auditing, auditor, audit obligation, cancelling, bank, tax authority.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Syfte	2
1.3	Problemformulering	2
1.4	Avgränsningar	2
1.5	Disposition	3
2	METOD	4
2.1	Kvalitativ metod	4
2.2	Deduktiv metod	4
2.3	Sekundärdata	5
2.4	Primärdata	5
2.4.1	Intervjuer	6
2.4.2	Våra muntliga och skriftliga intervjuer	6
2.5	Respondenter	8
2.5.1	Revisorer	9
2.5.2	Skatteverket	9
2.5.3	Banker	9
2.6	Validitet och reliabilitet	10
2.7	Källkritik	10
3	TEORETISK REFERENSRAM	12
3.1	Revision och revisorn	12
3.2	Revisionens intressenter	15
3.2.1	Revisorernas syn på revision	16
3.2.2	Skatteverkets syn på revision	16
3.2.3	Bankernas syn på revision	17
3.3	Revisionsplikt	17
3.3.1	Definition av småföretag	17
3.3.2	Revisionsplikten i Sverige	18
3.3.3	Revisionsplikten i Danmark	19
3.4	Review	21
3.5	Argument för- och emot	22
3.5.1	Revisionsplikt	22
3.5.2	Review	23
4	EMPIRI	24
4.1	Revisionsbyråer	24
4.1.1	Öhrlings Pricewaterhouse Coopers	24
4.1.1.1	Presentation av intervjuer	24
4.1.2	Ernst & Young	26
4.1.2.1	Presentation av intervjuer	26
4.2	Skatteverket	28
4.2.1	Presentation av intervju	28
4.3	Banker	29
4.3.1	Swedbank	29
4.3.1.1	Presentation av intervju	29
4.3.2	Svenska Handelsbanken	30
4.3.2.1	Presentation av intervju	30
5	ANALYS	31

5.1 Analys av våra respondenter	31
5.1.1 Analys av Revisorer	31
5.1.2 Analys av Skatteverket	33
5.1.3 Analys av Bankerna	34
6 SLUTSATSER	36
6.1 Förslag till fortsatt forskning	37
7 KÄLLFÖRTECKNING	38
BILAGOR	I
Bilaga 1 - Intervjufrågor till Revisorerna	I
Bilaga 2 - Intervjufrågor till representant vid Skatteverket	II
Bilaga 3 - Intervjufrågor till representanter vid Bankerna	III

Figur- & Tabellförteckning

Figurer

- 2:1 Våra utvalda respondenter
- 3:1 Gränsvärden när företag skall ha en godkänd eller auktoriserad revisor
- 3:2 Revisionens intressenter

Tabeller

- 3:1 EU-kommissionens definition av små och stora företag
- 3:2 EG-direktivets definition av småföretag
- 3:3 Svensk definition av småföretag
- 3:4 Definition av olika företagskategorier i Danmark
- 3:5 Gällande gränsvärden för L50

1 INLEDNING

Detta inledande kapitel innehåller en beskrivning av bakgrunden till vår uppsats, där vi redogör för vår problemformulering, vårt syfte samt uppsatsen disposition.

1.1 Bakgrund

Sverige har idag lagstadgad revision för alla aktiebolag oavsett storlek. Revisionsplikten har funnits i Sverige sedan 1983. Lagen om revision för aktiebolag kom till för att minska den ekonomiska brottsligheten som fanns inom denna bolagsform.¹ Revision innebär att en godkänd eller auktoriserad revisor skall granska aktiebolagens årsredovisning, bokföring samt styrelse och VD: s förvaltning. Enligt EG: s bolagsdirektiv har medlemsländerna inom EU möjlighet att välja bort den lagstadgade revisionen för små företag. Idag är Sverige och Malta de enda länderna inom EU som har kvar den omfattande revisionsplikten för sina småföretag. Detta har gjort att revisionsplikten i Sverige varit ett väl debatterat ämne under de senaste åren. Många förespråkar ett avskaffande då de anser att småföretag i Sverige inte skall belastas med en kostnad, som andra länder inom EU inte är tvingande till. Under 2005 så fick två forskare² i uppdrag av Svenskt Näringsliv att undersöka varför Sverige avviker från omvärlden. Rapportens slutsats blev att ett avskaffande av revisionsplikten borde genomföras. Revisionsplikten för småföretagen är i dag enligt ett kommittédirektiv från justitiedepartementet under utredning och resultatet av denna utredning kommer att presenteras senast den 31 mars 2008. Om ändringarna träder i kraft och antas av riksdagen så kommer en förändring tidigast att vara genomförbar till den 1 januari 2009.³

Tittar man på de nordiska länderna så är det förutom Sverige endast Norge som har kvar revisionsplikten för sina småföretag. Norge har liksom Sverige tillsatt en grupp som skall utreda vilka faktorer som talar för- och emot ett avskaffande av revisionsplikten. Utredningen skall senast i juni 2008 lämna in vilka förslag de har gällande revisionsplikten till finansdepartementet. Finland tog bort revisionsplikten för deras småföretag i juli 2007, vilket innebär att det är för tidigt att se vilka förändringar detta gett upphov till. Finlands borttagande av revisionsplikten har trots detta medfört en utökad plikt. Då de har tagit bort de lekmanna revisorer som tidigare granskade de mindre bolagen och i stället infört krav på godkänd eller auktoriserad revisor. Danmark tog efter många års debatt bort revisionsplikten för en del av deras småföretag i mars 2006. Detta beslut har inte heller visat några större effekter. Ett år efter avskaffandet har endast 6,5 % av de berörda företagen valt bort revision. Avskaffandet i Danmark har lett till att en diskussion angående alternativ till revision uppstått. De alternativ som främst diskuterats är Review, som är en mindre omfattande granskning av företaget.⁴ När den svenska regeringens utredning är klar kommer denna diskussion troligen även att infinna sig i Sverige.

¹ Johansson, S-V.m fl, *Uppdrag revision*, s. 39

² Thorell & Norberg

³ Nytt från revisorn 5/2007, *Kan revision ersättas med något annat?*, s. 12

⁴ IREV, *Revisionsplikten tas bort för de minsta aktiebolagen!*

1.2 Syfte

Då avskaffandet av den lagstiftade revisionsplikten för småföretag är under utredning, är vårt syfte med denna uppsats att se vad ett avskaffande kan innebära för några utvalda intressenter.

1.3 Problemformulering

Som tidigare nämnts är revisionens omfattning idag ett väl debatterat ämne. Syftet med regeringens utredning är att arbeta fram ett förslag hur ett avskaffande skall genomföras och vilka företag som kommer att beröras. En central diskussion är därmed vilka alternativ det finns till den idag lagstadgade revisionen. Då företagen genom revision antas erhålla en viss nivå av kvalitet och säkerhet gentemot intressenterna, är det troligt att alternativ kommer att växa fram. Mot denna bakgrund vill vi undersöka vad några utvalda intressenter anser om avskaffandet och vilka möjliga alternativ det kan finnas till revision. Vi vill även undersöka om och hur våra intressenters arbetssätt kommer att förändras vid ett avskaffande. Kommer ett avskaffande att leda till några skillnader för företagen eller kommer de även fortsättningsvis vara i behov av ett säkerställande av deras räkenskaper.

Vi kommer att begränsa vår uppsats till Sverige och Danmark. Danmark avskaffade plikten under 2006 och man kan därmed börja se vilka effekter avskaffandet gett upphov till. Resonemanget som varit i Danmark har påverkat Sveriges utredning och hur ett avskaffande skall komma att genomföras.

Det är utifrån detta resonemang som vi har valt följande frågeställningar:

- Kommer avskaffandet av revisionsplikten leda till nya alternativ?
- Hur förbereder sig intressenterna inför framtiden?
- Kommer revisorerna även fortsättningsvis svara för säkerhetsställandet av räkenskaperna?

1.4 Avgränsningar

Vi har valt begränsa vår studie till att undersöka vilka alternativ som finns till revision utifrån de enligt oss tre viktigaste intressenterna; banker, revisorer och Skatteverket. Ytterligare avgränsningar görs genom att vi valt att geografisk avgränsa oss till att utföra våra intervjuer inom Gävleborg och Uppsala län, av såväl praktiska som ekonomiska skäl.

1.5 Disposition

Vi har valt att ha följande disposition i vår uppsats.

- Kapitel 1:* I detta inledande kapitel beskriver vi bakgrunden och syftet med vår uppsats och redogör för vår problemformulering.
- Kapitel 2:* Här beskriver vi val av metod och tillvägagångssätt samt redogör för utformningen av våra intervjuer och val av respondenter.
- Kapitel 3:* Detta kapitel innehåller den teori vi anser vara relevant för att få en förståelse för revisionsplikten och dess avskaffande.
- Kapitel 4:* Här redovisar vi våra intervjuer, där vi valt att presentera vårt insamlade material i en bearbetad text för att underlätta läsningen.
- Kapitel 5:* I detta kapitel presenteras en analys av vår teori och empiri.
- Kapitel 6:* Här presenteras våra slutsatser samt förslag till fortsatt forskning.
- Kapitel 7:* Under detta kapitel återfinns en förteckning över de källor som använts till uppsatsen.

2 METOD

Under detta kapitel redogör vi för våra forskningsansatser som kvalitativ och deduktionsmetod samt validitet och reliabilitet. Vi behandlar även vår primär- och sekundärdata, val av respondenter och intervjuernas utformning.

2.1 Kvalitativ metod

Kvalitativ och kvantitativ metod är två olika forskningsmetoder som skiljer sig åt trots att båda har som mål att uppnå kvalitet. Det är studiens syfte som avgör huruvida det är den kvalitativa eller den kvantitativa metoden som skall användas. Den kvalitativa metoden kännetecknas bland annat av muntliga och öppna samtal mellan respondent och undersökare. Genom denna metod får respondenten möjlighet att svara mer fritt och undersökaren kan få mera utförliga svar. Intervjuer är den vanligaste metoden att använda sig av och genom att ha en ostrukturerad intervju kan man uppnå en bredare och djupare förståelse.⁵ Det kvalitativa synsättet baseras på att man ser den omgivande verkligheten utifrån ett subjektivt synsätt. Vilket innebär att verkligheten får en mera individuell och social konstruktion, med det huvudsakliga syfte att studera människans uppfattning och tolkning av omgivningen.⁶ Den kvantitativa metoden är lämplig att använda om man vill belysa skrivna åsikter, det kan exempelvis ske genom experiment eller via enkäter.⁷ Då vårt syfte med denna uppsats var att få en ökad förståelse för revisionsplikten och dess avskaffande, valde vi att utgå från den kvalitativa metoden. Vi valde att utföra både muntliga och skriftliga intervjuer då vi ville erhålla så konkreta och givande svar som möjligt och som samtidigt skulle kännas relevanta för vår problemformulering. Samt för att få en subjektiv bedömning om hur respondenterna tolkar och uppfattar den kommande utvecklingen.

2.2 Deduktiv metod

Det finns två metodansatser att välja på vid genomförandet av en integration mellan teori och empiri, den deduktiva och den induktiva metoden. Den deduktiva metoden innebär att man först läser på i befintlig teori för att sedan ta sig an empirin. I den induktiva metoden är det i stället empirin som fungerar som ett underlag till teorin.⁸ Vår studie grundar sig på en deduktiv metod då vi utgått från redan befintliga teorier och iakttagelser. Vi valde den deduktiva metoden för att det är en bra metod för att återge verkligheten. Vi anser inte att vi haft några förutfattade meningar eller fördomar. Vi har endast läst på i teorin av den anledningen att vi ville bli mer orienterade i ämnet och på så vis varit neutrala vid våra intervjuer.

⁵ Wallén, G, *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*, s. 31

⁶ Ibid. s. 48

⁷ Ibid. s. 31

⁸ Ibid. s. 48

2.3 Sekundärdata

Det finns två olika sorters data, primärdata och sekundärdata. Primärdata är en insamlingsmetod som bygger på att användaren själv samlar in den information som behövs. Sekundärdata är redan befintlig data och kan således förekomma i olika former som t.ex. Processdata och forskningsdata.⁹ I detta arbete har vi använt oss båda av primär- och sekundärdata. Vi började med att leta efter vad som redan fanns skrivet om ämnet, för att sedan ta fram våra egna data.

De sekundärdata som vi använt oss av återfinns i vårt teorikapitel. Våra sekundärdata presenteras i flera olika former som:

- Processdata: Tidningsartiklar, kurskompendium och regeringsdirektiv.
- Forskningsdata: Forskningsrapporter.
- Litteratur.

När vi hade bestämt oss för att skriva om revisionsplikten, började vi att söka efter tillgänglig information om ämnet. De sekundärdata vi först kom i kontakt med var processdata. Efter ett första samtal med vår handledare Mats, tipsade han oss om tidningen Balans som skulle visa sig vara mycket betydelsefull i vårt arbete. Tidskriften Balans som är utgiven av FAR SRS¹⁰, gav oss en bra bakgrund till revisionsplikten och den aktuella debatt som pågår. Revisionsplikten är ett ämne som har diskuterats i flera år och är minst sagt viktigt för revisorer och småföretagare och andra intressenter. Det var därför inga problem att finna ett stort urval av artiklar som behandlade detta ämne, vilket var till en stor fördel för oss. Desto mer artiklar vi läste desto mer intressant blev ämnet. Tidningsartiklarna visade ett brett spektra vad gäller avskaffandet av revisionsplikten. Där vi fann både forskningsreferat, attityder kring avskaffandet och hur förenklingen sett ut i andra länder. Vi insåg ganska snart att en mindre omfattande revisionsplikt var ett faktum, frågan var bara när och hur det skulle ske. En närbesläktad fråga visade sig vara vilka alternativ det finns till den lagstadgade revisionen. Vår tanke med denna uppsats var därmed klar, vi ville se vad revision kunde ersättas med. Vår kunskap om revision och revisionsplikt utökade vi genom att söka i litteratur i biblioteket som behandlade dessa ämnen. Vi använde även Internet som en informationskälla för att ta del av tillgänglig information. Den sökmotor vi använde oss av var eniro, där vi sökte på orden revisionsplikt, revision och revisionspliktens avskaffande.

2.4 Primärdata

Då vårt syfte gjorde det svårt att finna rätt information, blev valet att använda primärdata till vår verklighetsrelaterade del i denna uppsats given. Eftersom vi visste vilken information vi saknade. Fördelen med primärdata är att det är möjligt att begränsa sig till den information som är av intresse. Nackdelen för oss med primärdata var tidsaspekten då det antagligen varit mindre tidskrävande med sekundärdata. Den primära datainsamlingen kommer att presenteras närmare under intervjuavsnittet. Av en händelse läste vi en annons i Dagens nyheter om ett höstseminarium som FAR SRS i samarbete med IREV¹¹ anordnade i ett antal orter runt om i Sverige. Vi tyckte detta verkade intressant för vår uppsats och tog därmed kontakt med IREV.

⁹ Halvorsen, Knut, *Samhällsvetenskaplig metod*, s. 72

¹⁰ FAR SRS är branschorganisationen för revisorer och rådgivare.

¹¹ IREV är ett helägt dotterbolag till FAR SRS, som tillhandahåller utbildningar inom ekonomi och revision.

Vi kontaktade dem via e-post och frågade om det fanns möjlighet för oss att delta, trots en relativt dyr kursavgift. De kontaktade oss omgående och erbjöd oss att fritt delta i seminariet, vilket gav oss möjlighet att öka vår förståelse för den aktuella debatten. Seminariet där vi deltog ägde rum i Sundsvall den 8 november. Föreläsare var Bengt Skough, som är ansvarig för de små och medelstora företagen hos FAR SRS. I samband med seminariet erhöll vi ett kurskompendium som framställts av IREV.

2.4.1 Intervjuer

När data skall samlas in finns det främst två insamlingstekniker att använda sig av, vilka är intervjuer och enkäter. Båda dessa datainsamlingsmetoder kan användas var för sig men även tillsammans i en kombination.¹² För att uppnå en hög kvalitet på våra primärdata, var vår utgångspunkt att genomföra intervjuer. Vi valde att läsa på i olika metodböcker, för att undvika fel och brister i våra kommande intervjuer. I ett tidigt skede bestämde vi oss för att ha öppna frågor i våra intervjuer, då det skulle ge respondenterna möjlighet att svara mera fritt. Vi skickade sedan intervjufrågningar till våra tilltänkta respondenter via e-post, det vill säga till banker, revisorer och Skatteverket. E-post ansåg vi var ett snabbt och effektivt sätt att kontakta våra tilltänkta respondenter på. Tillsammans med vår förfrågan skickade vi även med en bakgrund till uppsatsen och en presentation av vårt syfte med intervjun. För att öka vår svarsfrekvens så gav vi respondenterna möjlighet att vara anonyma i vår framställning. Skatteverket och revisionsbyråerna var villiga att ställa upp på intervjuer. Vi fick däremot en låg svarsfrekvens av våra förfrågningar hos bankerna, där många avböjde på grund av tidsskäl. Därför valde vi att skicka ut förfrågningar om att delta i skriftliga intervjuer istället, eftersom vi ansåg dem viktiga för vår undersökning. Vår skriftliga intervju skickades även ut till Skatteverket och till ytterligare två revisionsbyråer för att öka vår datainsamling från dessa. De muntliga och skriftliga intervjuerna innehåller samma frågor och följer samma struktur till varje intressentgrupp, det vill säga att de har erhållit samma frågor. Då vi erbjudit våra respondenter anonymitet har vi valt att ha fingerande namn i vår framställning av materialet. Vi tror detta påverkat våra intervjuer positivt och ökat intresset i att delta, vi tror också att en anonymitet kan leda till att svaren blir mer trovärdiga och utförliga.

2.4.2 Våra muntliga och skriftliga intervjuer

Intervjuer kan både vara systematiska och osystematiska. Skillnaden är huruvida utformningen och ordningsföljden är bestämd på förhand.¹³ De intervjuer vi genomfört har varit av systematisk karaktär, eftersom vi valde förutbestämda frågor med en bestämd ordningsföljd. Vi ansåg att det var mest lämpligt med förutbestämda frågor då vi visste vilka frågor vi ville ha svar på. Dessutom kunde vi genom detta undvika att viktiga frågor skulle glömmas bort i den stundande intervjun. En på förhand bestämd ordningsföljd på frågorna tyckte vi var att föredra, för att uppnå ett bra och naturligt flöde i våra intervjuer. Intervjun inleddes med lite lättare frågor för att få ingång samtalet och för att skapa en trygg stämning mellan oss och respondenterna. Innan vi påbörjade intervjuerna frågade vi våra respondenter om det gick bra att vi spelade in dessa. Vi valde detta sätt för att vara mer fokuserade på själva samtalet. På så sätt kunde vi båda vara mer aktiva och undvika missförstånd. Inspelandet av intervjuerna underlättade för vår sammanställning av vårt inhämtade material. Det finns dock både för- och nackdelar med intervjuer. Fördelar kan vara personlig närvaro,

¹² Eriksson, L-T, Wiedersheim-Paul, F, *Att utreda forska och rapportera*, s. 96

¹³ Halvorsen, K, *Samhällsvetenskaplig metod*, s. 87

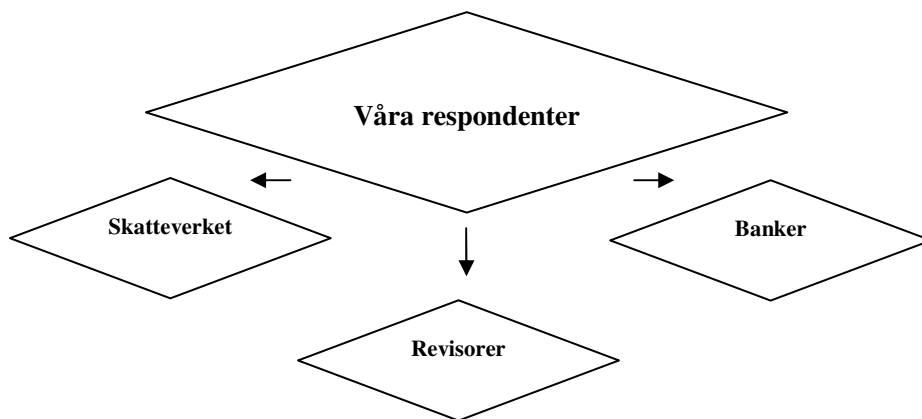
undvikande av missförstånd och mer omfattande svar. Det mindre positiva med intervjuer kan vara att intervjuarens personlighet påverkar respondenten negativt. Svaren kan därmed bli mindre sanningsenliga och det uppstår en så kallad intervju effekt. Intervjuer kan dessutom innebära högre kostnader.¹⁴ Våra intervjuer ägde rum på respektive respondents arbetsplats för att det sågs som det smidigaste alternativet. Två av intervjuerna ägde rum i Gävle, vilka var Skatteverket och revisionsbyrån Öhrlings Pricewaterhouse Coopers. Den tredje intervjun ägde rum i Uppsala med revisionsbyrån Ernst & Young. Intervjuerna pågick mellan fyrtio och sextio minuter. Då våra respondenter var engagerade och aktiva under hela samtalet, så anser vi att intervjuerna var av lagom längd. Vi tror inte att våra intervjuer har påverkats negativt genom någon intervju effekt. Det är dock svårt att kontrollera detta, men vår egen uppfattning är det inte uppstått någon sådan effekt. Intervjuerna har inte heller inneburit några större kostnader för oss i vårt arbete.

Våra skriftliga intervjuer har till viss del liknat enkäter, eftersom respondenten både läst och svarat på frågorna själv. Skillnaden på en muntlig och skriftlig intervju är att kostnaderna vid en skriftlig kan bli lägre och även innebära en lägre risk för intervju effekter. En nackdel med skriftliga intervjuer kan vara att det leder till en lägre svarsfrekvens och svaren tenderar att bli mindre utförliga. Svarssituationen kan även bli okontrollerbar då det inte är säkert vem som svarat. Vår uppsats består av fyra skriftliga intervjuer som har besvarats av Öhrlings Pricewaterhouse Coopers, Ernst & Young, Handelsbanken och Swedbank. Vi fick relativt bra respons när vi skickade ut de skriftliga intervjuerna, då de flesta respondenterna inte verkade uppfatta dem som lika tidskrävande. Vi fick däremot inget svar från Skatteverket, fast vi skickade ut ett flertal förfrågningar. En representant utlovade sin medverkan, men detta ledde ändå inte till ett deltagande. Vid val av respondenterna till dessa intervjuer tog vi kontakt via företagets e-post. I den mån det var möjligt sände vi ut förfrågan till personer vi ansåg ha en betydande position inom företaget. För vår del blev de skriftliga intervjuerna inte till någon nackdel då det visade sig att respondenterna varit positiva till att delta. Vi anser att vi fått relevanta och givande svar från våra respondenter vid dessa utskick. Svarsfrekvensen blev även högre vid utskicken av de skriftliga intervjufrågningarna än vid de muntliga. Vi tycker att de skriftliga intervjuerna har varit en bra insamlingsmetod för oss, då vi fått ta del av flera åsikter och tankar kring revisionsplikten. Vi är medvetna om att kvaliteten vid dessa är lägre än vid muntliga intervjuer. Men vi tycker ändå att de svar vi fått har varit av god kvalitet. Vi kan däremot inte garantera att dessa svar kommit ifrån den person vi haft kontakt med, trovärdigheten kan därmed anses lägre. Vi har dock utgått ifrån att svaren kommit från avsändaren då vi inte haft möjlighet att kontrollera detta. Anledningen till att vi inte valt enkäter som insamlingsmetod är för att dessa främst används för att ta fram statistik och detta ansåg inte vi vara användbart för vårt syfte. Då vår utgångspunkt var att ta del av personliga åsikter, ansåg vi dessa skriftliga intervjuer vara mer lämpade.

¹⁴ Halvorsen, K, *Samhällsvetenskaplig metod*, s. 89

2.5 Respondenter

Vi valde att vinkla vår uppsats utifrån de enligt oss tre viktigaste intressenterna på marknaden till revision, bankerna, Skatteverket och revisorerna. Valet föll på dessa intressenter eftersom de oftast har regelbunden kontakt med företagen och deras redovisning. Dessa intressenter trodde vi skulle påverkas mest av ett avskaffande och således också av ett alternativ till revision. Därmed kommer övriga intressenterna endast att presenteras översiktligt i vår teori och inte beaktas i vår empiri. Vi hade i ett tidigt skede bestämt oss för att vårt urval skulle bestå av representanter från två revisionsbyråer, två banker och två representanter ifrån Skatteverket. Vilken urvalsmetod man väljer för uppsatsen blir avgörande vad gäller hur representativt urvalet är för hela populationen. Urvalet är representativt om de enheter man undersökt kan återspegla samliga enheter inom området. Sannolikheten för att urvalet liknar en viss population ökar med antalet enheter som undersöks.¹⁵ Fler undersökningsenheter kan alltså ge en bättre bild av verkligheten och ge upphov till att fler attityder och att olika beteenden framträder.¹⁶ Icke sannolikhetsurval är en metod som inte bygger på statistiska urval. Det finns olika former av icke sannolikhetsurval, en av dessa är subjektivt urval som innebär att forskarna själva väljer ut vilka enheter som skall medverka i undersökningen, utifrån egna värderingar om hur typiska de är för hela populationen.¹⁷ Anledningen till att vi valde ett icke sannolikhetsurval som var subjektivt, var för att det var ett enkelt och billigt sätt att välja ut våra undersökningsenheter. Det underlättade även då vi hade få enheter att välja mellan.

Figur 2:1 Våra utvalda respondenter
(Källa: Egen bearbetning)

¹⁵ Halvorsen, K, *Samhällsvetenskaplig metod*, s. 96

¹⁶ *Ibid.* s. 95

¹⁷ *Ibid.* s. 100

2.5.1 Revisorer

Tidigt under arbetet med denna uppsats visste vi att vi ville träffa två representanter från två stora revisionsbyråer. Vårt val att intervjua byråer med stora organisationer var för att deras byråer ofta finns placerade i både små och stora orter i Sverige. Med utgångspunkt från detta ansåg vi att vi hade ett val mellan fyra byråer: Öhrlings Pricewaterhouse Coopers, Ernst & Young, KPMG Bohlins AB och Deloitte. Valet föll på de två förstnämnda byråerna, för att de är två av de största byråerna i Sverige om man tittar på antalet kontor. Dessutom hade båda byråerna kontor i Gävle och Uppsala, vilket vi ansåg skulle underlätta för vårt arbete. Två intervjuer ansåg vi vara lämpligt med anledning av uppsatsens omfattning. Som ett komplement valde vi att skicka ut skriftliga intervjuer till vardera byrå, på den ort vi inte utfört någon muntlig intervju. På så sätt har vi ökat vår datainsamling och fått en bredare bild av byråernas syn. Utifrån ovanstående ansåg vi att de två valda byråerna skulle vara representativa för branschen i stort.

2.5.2 Skatteverket

Vi valde att låta Skatteverket få svara för ett av perspektiven som vår uppsats skulle utgå ifrån. Då vi ansåg dem som en viktig och betydelsefull intressent till företagets revision. Revisionsplikten är av stor betydelse för Skatteverket, eftersom den fungerar som en kontroll utåt. Det skulle vara intressant att se vad en mindre omfattande revisionsplikt skulle innebära för denna myndighet och hur de tänkt kompensera detta. Vi valde att endast ha en muntlig intervju med Skatteverket, eftersom det är en myndighet och dessa bör således ha likadana åsikter oberoende av kontorets placering. Intervjun genomfördes på Skatteverkets kontor i Gävle. Avsikten var ändå att komplettera vår intervju med en skriftlig, för att försäkra oss om en rättvisande bild. Då vi inte erhöll de svar som Skatteverket utlovat, har vi dock endast en representant från Skatteverket.

2.5.3 Banker

Svenska Handelsbanken och Swedbank valde vi som representanter för bankernas syn på revisionspliktens avskaffande och deras eventuella alternativ till revision. Dessa banker ansåg vi vara de största aktörerna på den Svenska marknaden, eftersom de är traditionella banker som erbjuder ett helhets koncept vad gäller tjänster till företag och privatkunder. Det var också dessa banker som hade flest kontor¹⁸ över hela landet. Med ovanstående kännedom ansåg vi att dessa banker skulle verka som representativa för alla verksamma aktörer inom denna bransch. Eftersom vi inte kunde genomföra några muntliga intervjuer med denna intressentgrupp, kommer all insamlad data från skriftliga intervjuer. Våra skriftliga intervjuer har besvarats av respondenter från respektive bankkontor i Gävle. Eftersom bankerna borde följa samma riktlinjer oavsett kontorets placering, ansåg vi att det geografiska läget inte skulle ha någon betydelse för vår uppsats.

¹⁸ Med kontor räknas inte ombuden för bankerna in.

2.6 Validitet och reliabilitet

När man utför en samhällsvetenskaplig studie finns det två bedömningskriterier som kan användas, validitet och reliabilitet. Begreppet validitet kan definieras som relevans eller giltighet.¹⁹ Validitet innebär att man mäter det som man hade tänkt mäta och inget annat. Mätinstrumentet eller frågan skall med andra ord inte ge upphov till några systematiska fel. Det gäller att samla in data som är relevant för sin problemformulering. Genom att förse sig med tydliga begreppsdefinitioner och skaffa sig en klar uppfattning om bakomliggande faktorer kan man tillgodose sig detta.²⁰ För att nå validitet i vår studie har vi bland annat grundat våra frågor på den kunskap vi skaffat oss i teorin. Vid den första kontakten med våra respondenter gav vi dem en kort summering av syftet med vår uppsats samt en beskrivning av vad ett deltagande skulle innebära för dem. Vi bearbetade även frågorna för att dessa i möjligaste mån, skulle generera i svar som skulle vara av betydelse. För att försäkra oss om att våra intervjuer skulle uppnå en validitet avslutades dessa med en fråga som gav respondenterna möjlighet att uttala sig om annat som de ansåg ha betydelse för vår studie. Vi valde även att låta våra respondenter vara anonyma för att de skulle ges möjlighet att svara så fritt som möjligt. Innebörden av reliabilitet är att se hur pålitliga ens mätningar är. Reliabilitet innebär att mätinstrumentet skall vara både säkert och trovärdigt. Dess huvudsakliga innebörd är att en mätning skall vara stabil och att mätningen skall kunna utföras på samma sätt vid ett senare tillfälle och ge samma resultat. En upprepning av mätningen kan också ersättas av statistiska metoder.²¹ En hög reliabilitet kan också svara för att ens data är pålitlig och i och med det belysa den vetenskapliga problemställningen.²² Detta betyder att det är svårt att klassa den kvalitativa metoden för pålitlig, dels för att denna bland annat kännetecknas av intervjuer utan en standardiserad utformning och där de inhämtade intervjumaterialet måste vara relevant för uppsatsens syfte. För att förhindra eventuella feltolkningar spelade vi in intervjuerna som vi sedan lyssnade igenom för att försäkra oss om att vi tolkat respondenterna på samma sätt. Genom detta anser vi ha förbättrat trovärdigheten i vår uppsats. Det är däremot inte säkert att dessa åtgärder gör att resultatet skulle bli lika om denna undersökning skulle göras igen.

2.7 Källkritik

När sekundärkällor används i forskningssyfte bör man ha i åtanke att de oftast inte framställts för dessa ändamål, vilket gör att man bör vara extra kritisk till den information de ger.²³ Därför bör man för varje källa bedöma validitet och reliabilitet. De sekundärdata vi använt oss av anser vi vara av hög reliabilitet och validitet. Till stor del har vi använt oss av tidskriften *Balans* som sekundärdata. *Balans* är som tidigare nämnts utgiven av branschorganisationen FAR SRS och känns därmed tillförlitlig och relevant i sin information. Tidskriften har trots sin branschtillhörighet både publicerat artiklar som både är för och emot revisionsplikten. Den information vi inhämtat från tidskriften är dessutom mycket faktabaserad och bygger således inte på deras egna åsikter. Det kompendium som vi fick ta del av vid seminariet innehåller både ren fakta och FAR SRS egna åsikter. Vi har endast använt den information som är baserad på ren fakta och därför ser vi denna information som tillförlitlig.

¹⁹ Halvorsen, K, *Samhällsvetenskaplig metod*, s. 41

²⁰ Wallén, G, *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*, s. 67

²¹ *Ibid.* s. 67

²² Halvorsen, K, *Samhällsvetenskaplig metod*, s. 42

²³ *Ibid.* s. 73

Forskningsrapporten som Svenskt Näringsliv publicerat har en slutsats om att revisionsplikten bör avskaffas. Trots detta har vi inte ansett att detta påverkat och nyanserat vår uppsats, eftersom vi även här har använt oss av den mer fakta baserade informationen som rapporten ger. Likaså gäller den rapport som framtagits av ECON på uppdrag av FAR SRS. Övrig datainsamling som skett över Internet anser vi vara av bra kvalitet. Denna information som har används är hämtad ifrån våra respondenters hemsidor, vi har varit kritiska och endast använt oss av ren fakta. Den tryckta litteraturen har använts för att få en grundläggande bakgrund till revisionspliktens uppkomst, revisionens betydelse och dess syfte. Den litteratur vi använt oss av är bland annat utgiven av FAR förlag. Vi anser därmed att litteraturen har en hög validitet. Vår medverkan i höstseminariet har inte nyanserat vårt arbete, utan endast gett sådan information som varit av en informativ karaktär. Vi har genom vårt deltagande fått inblick i hur omfattande den statliga utredningen är.

3 TEORETISK REFERENS RAM

I teorikapitlet beskriver vi den teoretiska bakgrund som vi anser är relevant för att få en förståelse för revisionsplikten och dess avskaffande. Vi inleder med en beskrivning av vad revision är och vilka som är dess intressenter. Denna följs av en närmare beskrivning av revisionsplikten och dess innebörd i såväl Sverige som Danmark. Teorin avslutas med en kort sammanställning av argument som talar för- och emot revision och review.

3.1 Revision och revisorn

En revision innebär att en revisor utför en oberoende granskning av ett företags årsredovisning, förvaltning och bokföring. Det finns lagar som reglerar hur en revision av olika företagsformers förvaltning och redovisning skall utföras. I dessa finns även anvisningar om vilken typ av upplysning som revisorn skall lämna om företagets ekonomiska situation. Revision ger en ökad trovärdighet åt företagets ekonomiska information och en bild av hur väl styrelse och VD uppfyllt sina uppdrag.²⁴ Den granskning som utförs i samband med revision skall vara så omfattande och grundlig så att den följer god revisions sed. God revisions sed beskriver hur en revision skall genomföras, där det främst handlar om kunskap, erfarenhet och professionellt omdöme. God revisions sed har utvecklats i samband med FAR, revisorsnämnden och genom praxis från domstolarna.²⁵ Det konkreta målet med revision är att revisorn skall lämna en revisionsberättelse. Det är i revisionsberättelsen som revisorn gör sina utlåtanden om företagets årsredovisning, bokföring och styrelsens och VD:s förvaltning. Revisionsberättelsen blir tillsammans med årsredovisningen ett viktigt underlag för företagets intressenter när de skall fatta beslut.²⁶ Det finns många olika anledningar till varför ett företag revideras. Några av de främsta ändamålen är dock att öka trovärdigheten på företagets redovisning, minska risken för fel och skapa en säkerhet åt företagets intressenter. Denna trovärdighet skapas bland annat genom den granskning som revisorn gör och av den ovannämnda revisionsberättelsen. Revision kan ses som en kvalitetsstämpel för företagen. Revisionsarbetet kan även få andra positiva följder genom att revisorn upptäcker fel och misstag som kan förebyggas.²⁷ Ett grundläggande begrepp inom revision är väsentlighet. Väsentligheten är avgörande för revisionsarbetet och dess inriktning och omfattning. Det är därför viktigt att redan inför granskningen avgöra vad som är väsentligt.²⁸ Det finns därmed olika granskningsmetoder som kan användas, dessa metoder är granskning av kontroller, substansgranskning eller en kombination av dem. Revisorn väljer den metod som är effektivast och som leder till tillräckliga underlag för uttalandena i revisionsberättelsen. Revisionens kärna är räkenskapsrevision, men i Sverige innehåller även den lagstadgade revisionen en förvaltningsrevision. Den svenska förvaltningsrevisionen är relativt omfattande, och internationellt sätt är det bara ett fåtal länder som har en ungefärlig motsvarighet. Dock är skillnaden till andra länder egentligen inte så stor som det många gånger påstås. För många av de granskningar som görs för förvaltningsrevisionen behövs även till revisionen av både

²⁴ FAR Förlag, *Revision en praktisk beskrivning*, s. 19

²⁵ Ibid. s. 24

²⁶ Ibid. s. 26

²⁷ http://farsrs.se/portal/page?_pageid=33,38300&_dad=portal&_schema=PORTAL

²⁸ FAR Förlag, *Revision en praktisk beskrivning*, s. 36

bokföring och årsredovisning.²⁹ Förvaltningsrevision innebär att revisorn skall bedöma huruvida styrelseledamöter och VD gjort något som kan göra dem ersättningskyldiga mot företaget. Bedömningen grundar sig på bolagsordningen, gällande lagar och huruvida de fullgjort sin bokföringsskyldighet. Den enda offentliga rapport som kommer från revisorn under året är revisionsberättelsen. Det är här som revisorn informerar årsstämman huruvida årsredovisningen upprättats enligt årsredovisningslagen. Styrelsen skall få ta del av revisionsberättelsen senast tre veckor före den ordinarie stämman. Revisionsberättelsen skall alltid innehålla uttalanden om:

- Årsredovisningen har upprättats enligt tillämplig lag.
- Bolagsstämman skall godkänna balans- och resultaträkningen.
- Bolagsstämman skall godkänna styrelsens förslag till vinstdisposition.
- Styrelse och VD bör medges ansvarsfrihet gentemot bolaget.

Har revisorn inga anmärkningar så utformas revisionsberättelsen enligt en standard utformning, som regleras i revisionsstandard 709. Finns det däremot anmärkningar eller andra specifika upplysningar så skall detta framgå tydligt. Bara för att en revisionsberättelse är utarbetad enligt standardutformningen så behöver det inte innebära att allt står rätt till. Revisorns uttalande om att det inte finns några väsentliga fel ska ses med en hög men inte med en absolut säkerhet.³⁰ Revisorn uppdrag skall genomföras självständigt och opartiskt. Det finns flera kategorier av revisorer såsom ideell, godkänd och auktoriserad. Enligt lag måste ett aktiebolag ha en revisor som antingen är godkänd eller auktoriserad. I föreningar är kraven lägre och det räcker med att ha en ideell revisor. Det är olagligt att benämna sig för auktoriserad eller godkänd revisor om man inte är det. Revisorn har tystnadsplikt vilket innebär att det han får veta vid arbetets gång med sina klienter ej får föras vidare. Det som blir offentligt är endast det som står i revisionsberättelsen. Det finns dock undantag vad gäller tystnadsplikten. Revisorn är nämligen skyldig att svara på årsstämmans frågor i den mån det inte skadar bolaget. Tystnadsplikten är inte heller gällande i de fall där revisorn misstänker brott.³¹ I aktiebolagslagen³² finns det också regler som gäller olika jävsituationer för revisorn. En jävsituation kan innebära att en revisor inte får äga aktier i företaget, inte vara anställd eller ingå i ledningen av de företag som skall granskas. Utan dessa regler skulle revisorn kunna ha opartiska intressen vilket skulle kunna leda till en sämre revidering.³³

²⁹ FAR Förlag, *Revision en praktisk beskrivning*, s. 78-79

³⁰ Ibid. s. 92-94

³¹ Ibid. s. 119

³² Fortsättningsvis kommer förkortningen ABL att användas

³³ FAR Förlag, *Revision en praktisk beskrivning*, s. 113

De nya gränsvärdena som började gälla från den 1 januari 2007 reglerar när större aktiebolag³⁴ måste ha en godkänd eller auktoriserad revisor. De företag som inte uppfyller fler än ett kriterium räknas som ett mindre aktiebolag. De nya gränsvärdena består av tre kriterier som benämns: 50/25/50. Detta innebär att om minst två av tre kriterier är uppfyllda skall bolagets revisor vara godkänd eller auktoriserad.³⁵

50/25/50
<p>Minst en av bolagsstämman utsedd revisor skall vara auktoriserad revisor eller godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen, om bolaget uppfyller mer än ett av följande villkor:</p> <ul style="list-style-type: none">a) medelantalet anställda i bolaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50,b) bolagets redovisade balansomslutning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 25 miljoner kronor,c) bolagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50 miljoner kronor.

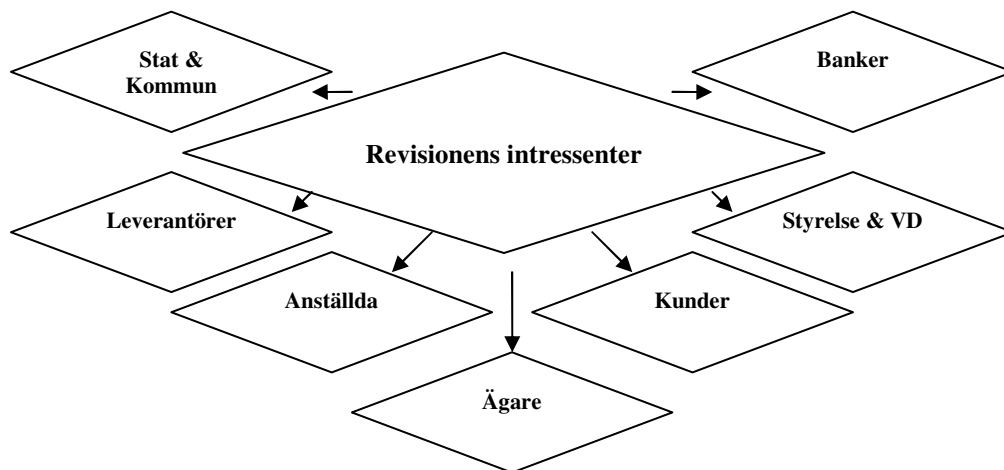
Figur 3:1 Gränsvärden när företag skall ha en auktoriserad eller godkänd revisor
(Källa: ”ABL (2005:551) 9 kap.§14.”)

³⁴ ABL 2005:551, 9 kap § 13-14

³⁵ FAR Förlag, *Revision en praktisk beskrivning*, s. 17-18

3.2 Revisionens intressenter

Revision av företag är en sorts kvalitetssäkring av den finansiella informationen som är offentlig för samhället och därmed för företagets intressenter. Företagens trovärdighet ökar gentemot omgivningen om det är reviderat.³⁶ Det är många i företagets omgivning, det vill säga intressenter som vill ha tillgång till tillförlitlig information om företaget både innan och under deras utbyte med företaget. Utan revision skulle intressenterna bli tvingade att ta fram denna information om företagen själva, vilket skulle försvåra för dem. Då de inte har tillgång till samma information som revisorerna har. I modellen nedan presenteras företagets intressenter, därefter kommer en kort beskrivning av deras intresse till företagets revision.

Figur 3:2 Revisionens intressenter

(Källa: "Revision en praktisk beskrivning" 2006, Stockholm; FAR Förlag AB, s. 27.)

- **Ägare:** En av företagets främsta intressenter är ägarna. Detta gäller framförallt i de större företagen, där ägaren själv inte är en del av företagsledningen. Ägarna skall utifrån den information de får från styrelsen och VD: n, kunna fatta de rätta besluten för företagets framtid. Företagsledningens prestation skall också kunna granskas utifrån företagets revision. Detta för att de skall kunna känna sig säkra på att den erhållna informationen är tillförlitlig.
- **Banker:** Banker och andra kreditgivare vill ha tillgång till trovärdig information om företaget. De skall kunna bedöma vilken risk det innebär att låna ut finansiella medel till företaget. Banker tar en stor risk när de ger ut krediter, eftersom de inte vet hur framtiden ser ut. Risken för att fatta felaktiga beslut grundade på finansiell information från företaget minskar, när en opartisk revisor granskat räkenskaperna.
- **Leverantörer:** Företagens leverantörer vill liksom andra intressenter känna sig säkra på att deras kunder fullföljer köpet och betalar inom utsatt tid.
- **Kunder:** Företagens kunder vill ha tillförlitlig information om hur väl företagen kan sköta sina utsatta leveranser.
- **Anställda:** Rättvisande information från företaget är ur flera aspekter viktiga för de anställda, eftersom de har en personlig relation till företaget.

³⁶ FAR Förlag, *Revision en praktisk beskrivning*, s. 19

- **Styrelse & VD:** Företagsledningen kan ha stor hjälp av revisorns granskning av företaget. Revisorn är en värdefull samarbetspartner då de ser företaget utifrån ett annat perspektiv.
- **Stat & Kommun:** Slutligen vill både stat och kommun vara säkra på att företaget upprättar en sanningsenlig redovisning. Staten grundar sina beslut på företagets redovisning, som skatter, avgifter och olika bidrag och stöd till företagen.³⁷

3.2.1 Revisorernas syn på revision

Att revisorerna och revisionsorganisationerna har ett intresse i den lagstadgade revisionens kvarlevnad är inte svårt att begripa. Den lagstadgade revisionen som idag finns i Sverige ger revisorerna en monopolställning på marknaden. Vilket ger en fördel för dem som yrkesgrupp. Undersökningar som utförts i andra länder där revisionsplikten avskaffats, visar att revisorerna inte påverkats nämnvärt av att plikten försvunnit. Det bortfall som blivit till följd av avskaffandet, har revisorerna kunnat kompensera med en ökning av andra tjänster. Byråerna har dock visats sig påverkas olika beroende av dess storlek, där de mindre byråerna har drabbats mest.³⁸

3.2.2 Skatteverkets syn på revision

Skatteverkets arbete utgår till stor del från företagets redovisning, då det är utifrån dessa uppgifter som de sedan beräknar skatter och andra avgifter.³⁹ Deras syn på den lagstadgade revision är därför positiv. Då detta innebär att uppgifterna som de använder sig av är av högre kvalitet och därmed blir mer tillförlitliga. Skatteverkets främsta informationskälla är de deklaraionsuppgifter de får från företagen. Eftersom det inte finns några krav på att företagen skall lämna in årsredovisningar, ställs det heller inga krav på att redovisningarna skall vara reviderade. Detta innebär att revision inte ingår i deras grundmaterial vid beslutsfattande. Skatteverket har dock en indirekt fördel av att det finns en lagstadgad revision, eftersom revisorerna enligt lag är skyldiga att sända in en kopia av revisionsberättelsen till Skatteverket om den är oren. Det finns dock inga studier som visar i vilken utsträckning reviderade företag tillför någon nytta för skatteverket.⁴⁰ En oren revisionsberättelse innebär en anmärkning från revisorn om den är felaktig eller ofullkomlig.⁴¹ En utredning har visat att Skatteverket har en negativ inställning till en mindre omfattande revisionsplikt. De tror främst att ett avskaffande kommer leda till en ökning av skattebrott från företagets sida. De har dessutom redan i dagsläget kunnat se en ökning från revisorerna när det kommer till anmälningar av orena revisionsberättelser. Lagstadgad revision för dem innebär en ökad standard på deras arbetsunderlag. Revisorernas arbete förebygger och rättar till eventuella fel i företagets redovisning. Detta gör att revisorn många gånger är den som först uppmärksammar om ett företag går dåligt. De kan se varningssignaler tidigt och på så vis kan de undvika höga kostnader. Skattefel riskerar att öka vid ett avskaffande, fel som både är av avsiktlig och oavsiktlig karaktär. Vilket gör att Skatteverket ser revisorerna som kontrollanter och motverkar därmed den ekonomiska brottsligheten.⁴²

³⁷ FAR Förlag, *Revision en praktisk beskrivning*, s. 20-21

³⁸ Thorell, P, Norberg, C. *Revisionsplikten i små aktiebolag*, s. 44

³⁹ FAR Förlag, *Revision en praktisk beskrivning*, s. 21

⁴⁰ Thorell, P, Norberg, C. *Revisionsplikten i små aktiebolag*, s. 41

⁴¹ FAR Förlag, *Vad är revision?* s. 32

⁴² ECON-rapport nr 2007-092

3.2.3 Bankernas syn på revision

Banker och andra kreditgivare är en av de många intressenterna som vill att företag skall upprätta en revision.⁴³ Bankerna använder sig oftast av företagets årsredovisningar och av intern information som t.ex. periodrapporter, budgetar och prognoser. Upplysningsföretag som t.ex. UC är också ett vanligt hjälpmedel för bankerna att få information om företagen. Användning av företags interna information är vanligt förekommande. Detta görs tillgängligt genom att avtal upprättas, vilket ger bankerna rätten att ta del av dessa. Detta visar att årsredovisningar inte är avgörande vid bankernas upprättande av kreditbedömningar. Information som bankerna får tillgång till genom kreditupplysningar visar sig vara en viktig källa. Där ges löpande information om företagets krediter, som bland annat kan visa betalningsanmärkningar. Ett reviderat företag är till bankernas fördel, eftersom det oftast innebär ordning i bokföringen. Årsredovisningen är tillförlitligare och generellt bättre än de som inte har revisor. Bankernas syn på revision är positiv och de föredrar att företagen är reviderade. Detta beror delvis på att det är enklare för bankerna om det enligt lag är krav på revision, än att avtal måste upprättas i varje enskilt fall.⁴⁴ Enligt Svenska bankföreningen anses tillförlitligheten öka i den löpande bedömningen av företagets räkenskaper när företaget är reviderat. De anser dock att det finns situationer då revisionsplikten är av mindre betydelse. Detta gäller främst för vilande företag⁴⁵ och för småföretag där verksamheten är enkel och inte innefattar några stora problem. Ett avskaffande av revisionsplikten skulle troligen inte innebära några förändringar för bankerna. Eftersom de antagligen även i fortsättningen kommer att kräva att företagen är reviderade i samband med en kreditgivning. Svenska bankföreningen tror dock att ett avskaffande kommer leda till nya former av kvalitetssäkringar för företagen.⁴⁶

3.3 Revisionsplikt

3.3.1 Definition av småföretag

Det finns flera olika definitioner av småföretag. De tre gällande definitionerna kommer från EU-kommissionen, EG:s direktiv och den svenska definitionen som regleras i Svensk lagstiftning. Nedan presenteras de gällande definitionerna.

I en rekommendation från EU-kommissionen finns det en definition av små och medelstora företag som benämns SME. Denna definition bygger på en regleringsteknik som finns inom EU, där företag delas in i olika kategorier. Det är tre gränsvärden som används och för att platsa i den mindre kategorin får endast ett av dessa gränsvärden överskridas. Enligt rekommendationen är det dessa gränsvärden som gäller för de olika företagsbenämningarna:

⁴³ Thorell, P, Norberg, C. *Revisionsplikten i små aktiebolag*, s. 37

⁴⁴ Ibid. s. 38-39

⁴⁵ Antalet vilande företag uppgår idag till ca 70 000.

⁴⁶ ECON-rapport nr 2007-092

Tabell 3:1 EU-kommissionens definition av små och medelstora företag

Företagskategori	Balansomslutning	Nettoomsättning	Antalet anställda
Mikroföretag	-	-	< 10 stycken
Småföretag	< 5 miljoner euro	< 7 miljoner euro	> 10 < 49 stycken
SME	< 27 miljoner euro	< 40 miljoner euro	< 250 stycken

(Källa: (egen bearbetning), Thorell, P, Norberg, C. *Revisionsplikten i små aktieföretag*, s. 9.)

Den ovannämnda definitionen för småföretag används däremot inte inom redovisnings- och revisionsområdet. Inom detta område är det istället det fjärde och sjunde bolagsdirektivet som styr.⁴⁷ De gränsvärden som gäller inom direktiven är:

Tabell 3:2 EG-direktivets definition av småföretag

Företagskategori	Balansomslutning	Nettoomsättning	Antalet anställda
Småföretag	< 4,4 miljoner euro	< 8,8 miljoner euro	< 50 stycken

(Källa: (egen bearbetning), 78/660/EG.)

Sverige har anpassat sig till EU:s reglering, där max ett av nedanstående kriterier får överskridas för att klassas som ett småföretag. I de fall där fler än två gränsvärden överskrids så övergår benämningen till större företag.⁴⁸

Tabell 3:3 Svensk definition av småföretag

Sverige	Balansomslutning	Nettoomsättning	Antalet anställda
50/25/50	25 miljoner sek	50 miljoner sek	50 stycken

(Källa: (egen bearbetning), "Revision en praktisk beskrivning" 2006, Stockholm; FAR Förlag AB, s. 18.)

3.3.2 Revisionsplikten i Sverige

I Sverige har vi haft revisionsplikt för alla aktieföretag sedan 1983. Lagen om revision för aktieföretag drevs igenom för att minska den omfattande ekonomiska brottsligheten som pågick inom denna bolagsform.⁴⁹ Revisionsplikten regleras i ABL 2005:551 9 kap § 1.

⁴⁷ Thorell, P, Norberg, C. *Revisionsplikten i små aktieföretag*, s. 9-10

⁴⁸ FAR Förlag, *Revision en praktisk beskrivning*, s. 18

⁴⁹ Johansson, S-V.m fl, *Uppdrag revision*, s. 39

Revisionspliktens omfattning har under de senaste åren varit ett omtalat ämne för småföretag. Pliktens vara eller icke vara är den stora frågan och huruvida ett tillförlitligt alternativ till dessa bolag skall kunna upprättas. En anledning till att ta bort revisionsplikten i Sverige är de nya direktiven från EG: s fjärde bolagsdirektiv,⁵⁰ som ger EU: s medlemsländer möjlighet att undanta småföretagen från revisionsplikten. De företag som får undantas från revisionsplikten enligt direktivet, skall på balansdagen inte överskrida 2 av 3 kriterier. Dessa kriterier återfinns i tabell 3:2. De gränsvärden som återfinns i EG:s direktiv är de maximalt tillåtna värdena, vilket innebär att länderna själva har valfrihet att bestämma sina gränsvärden inom direktivet.⁵¹ Inom EU: s medlemsländer är det idag endast Sverige och Malta som har kvar den stränga revisionsplikten för småföretag. I Sverige har regeringen satt upp ett mål, att vi innan år 2012 ska minska de administrativa kostnaderna för småföretagen med 25 procent.⁵² Ett borttagande av revisionsplikten tror man kommer att innebära ett steg närmare det utsatta målet. Enligt ett kommittédirektiv⁵³ av justitiedepartementet skall revisionspliktens omfattning och framför allt regleringen för småföretags revision utredas. Senast den 31 mars 2008 skall resultatet av utredningen redovisas.⁵⁴ Om riksdagen antar ändringarna, kan en avskaffning av revisionsplikten för småföretagen tidigast vara genomförbart till den 1 januari 2009.⁵⁵ Utredningsgruppen skall se över vilka åtgärder som kan behövas för att motverka bland annat skatte- och redovisningsbrott och som gör att småföretag ska kunna visa upp tillförlitlig information för omvärlden.⁵⁶ En så kallad R-märkning har diskuterats i Sverige av FAR SRS och UC. Denna R-märkning innebär att de företag som är reviderade skulle erhålla denna märkning. Detta skulle eventuellt kunna ingå i företagsnamnet och ge dessa företag ett extra värde utåt.⁵⁷ Ett av de kanske starkaste skälen till att ta bort revisionsplikten i Sverige är att inte småföretag skall belastas med en kostnad som inte andra länder inom EU är tvingande till. Detta ger naturligtvis Sverige ur ett konkurrensperspektiv en kostsam nackdel. Svenskt Näringsliv uttrycker vikten av att kunna skilja revision från ordet plikt. Småföretag kommer att efterfråga revision även om plikten försvinner. Svenskt Näringsliv vill dock att revision skall vara en valfrihet för företagen, alltså att plikten skall tas bort.⁵⁸ Revisionskostnaden för ett litet företag uppgår ungefär till 10 000 kr⁵⁹ per år. Ett annat omtalat problem enligt vissa är att revisionspliktens borttagande kommer leda till en ökning av den ekonomiska brottsligheten. Som vi tidigare nämnde infördes revisionsplikt för alla aktiebolag för att minska det höga brottsantalet. Det finns dock inga empiriska studier som visar att ett borttagande av revisionsplikten skulle leda till en ökning av brott.⁶⁰

3.3.3 Revisionsplikten i Danmark

I Danmark debatterades det under många år om revisionspliktens vara eller icke vara för små företag, men i mars 2006 togs beslutet att små företag i Danmark inte längre skulle vara skyldiga att genomföra en revision. Detta betyder att den tidigare tvingande revisionen nu går under benämningen frivillig revision. Detta stadgas i lag L50, som innebär att revisionsplikten

⁵⁰ 78/660/EG

⁵¹ Thorell, P, Norberg, C. *Revisionsplikten i små aktiebolag*, s. 11

⁵² Balans Nr 10/2007, *Revisionsplikten måste bort*, s. 28

⁵³ Direktiv 2006:128

⁵⁴ Direktiv 2006:96

⁵⁵ Nytt från revisorn 5/2007, *Kan revision ersättas med något annat?*, s. 12

⁵⁶ Direktiv 2006:128

⁵⁷ Nytt från revisorn 5/2007, *Kan revision ersättas med något annat?*, s. 14

⁵⁸ Balans Nr 3/2007, *Bra att plikten avskaffas*, s. 21

⁵⁹ Thorell, P, Norberg, C. *Revisionsplikten i små aktiebolag*, s. 45

⁶⁰ Ibid. s. 43

tagits bort för de minsta företagen i Danmark. De företag som berörts av avskaffandet ingår i kategorin B-verksamheter. Detta har inte inneburit att alla företag i B kategorin har påverkats utan det är endast de absolut minsta företagen, som går att jämföras med beteckningen mikroföretag⁶¹. Det huvudsakliga syftet till borttagandet var regeringens önskan om att få ner de administrativa kostnaderna för de mindre företagen. Genom att minska revisionskostnader förväntade man sig en ökning av konkurrensfördelarna och genom detta påverka deras möjligheter inom EU. Regeringen gjorde också en uppskattning om att mindre än hälften av de berörda B företagen skulle välja frivillig revision. Ett annat motiv var att den ekonomiska brottsligheten i dessa företag sällan upptäcktes genom revision. Man trodde inte att revisionsbranschen skulle komma att påverkas nämnbart, då dessa även skulle kunna förmedla andra tjänster. För att kunna välja bort revision så räcker det inte med att man uppfyller två av de givna gränsvärdena i L50. Företagen måste också följa en viss procedur, som dels innebär att beslutet att avstå från revision av årsredovisningen måste tas på den ordinarie bolagsstämman. Därför var 2006 det första året som danska företag kunde välja att avstå från revision av sin årsredovisning. Eftersom möjligheten att avstå inte funnits så länge, har man ännu inte kunnat se några tydliga effekter av avskaffandet. Väljer företag bort revision skall de upplysa om detta i sin reviderade årsredovisning. Detta skall de fortsätta med varje år för att bekräfta att företagsledningen har för avsikt att avstå revision. De skall också upplysa om att företaget befinner sig inom de gränsvärden som står i L50 och att de därför inte behöver revideras. Införandet av L50 innebär endast att kravet på revision försvinner, företagen skall fortfarande upprätta en årsredovisning och således också följa samma lagar och regler som tidigare.⁶² Avskaffandet av revisionsplikten för småföretagen i Danmark har inneburit att företagen sätter ett kryss i sin självdeklaration. Detta för att tydliggöra om de är reviderade eller inte för skattemyndigheterna.⁶³

Tabell 3:4 Definition av olika företagskategorier i Danmark

Företagskategori	Balansomslutning	Nettoomsättning	Antalet anställda
A <i>Personligt ägda företag</i>	< 6 miljoner dkr	< 12 miljoner dkr	< 10 stycken
B <i>Småföretag</i>	< 29 miljoner dkr	< 58 miljoner dkr	< 50 stycken
C <i>Mellanstora och stora företag</i>	>29 < 119 miljoner dkr	> 58 < 238 miljoner dkr	> 50 < 250 stycken
D <i>Börsnoterade och statliga företag</i>	Alla oavsett storlek	-	-

(Källa: Balans Nr 2/2007, När revisionsplikten avskaffades i Danmark s. 33.)

⁶¹ Se tabell 3:1

⁶² Balans Nr 2/2007, När revisionsplikten avskaffades i Danmark, s. 32-33

⁶³ Nytt från revisorn 5/2007, Kan revision ersättas med något annat?, s. 14

Tabell 3:5 Gällande gränsvärden för L 50

Danmark	Balansomslutning	Nettoomsättning	Antalet anställda
L50	1,5 miljoner dkr	3 miljoner dkr	12 stycken

(Källa: Balans Nr 2/2007, *När revisionsplikten avskaffades i Danmark* s. 33.)

3.3.4 Året efter avskaffandet

Det som konstaterats i Danmark efter avskaffandet är att inte så många företag valt att avstå från revisionen. Men Ehrvervs- og sekabstyrelsen⁶⁴ tror att effekterna kommer att visa sig inom några år. Att avskaffandet inte fått den effekt som förväntades beror på hur företaget rent praktiskt måste gå till väga. Företagen kan nämligen endast välja bort revision på sin ordinarie bolagsstämma. En annan orsak är att företagen inte har känt att det haft tillräckligt med kunskap om L50, för att kunna ta ställning till huruvida de skall behålla revision eller inte.⁶⁵ I juni i år gjordes en närmare undersökning för att se om borttagandet fått de önskade effekterna. Denna visade att 93,5 % av de berörda företagen fortfarande väljer att ha frivillig revision. Av de 6,5 % som valt bort revision är det 41 % av dessa som har blivit rekommenderade av sin revisor att göra det. Det pågår nu en diskussion kring höjda gränsvärden där bankerna menar att den pågående förenklingsprocessen kommer att innebära ett ökat behov av tilläggstjänster. Resonemanget att ett avskaffande skulle minska de administrativa kostnaderna har inte riktigt slagit igenom. De flesta anser att nyttan av revision överstiger kostnaderna. Undersökningen visade också att det är få som anser att revision är en administrativ börda. Företagen verkar ha respekt till sina intressenter och värderar därför den garanti som revisionen ger.⁶⁶

3.4 Review

Revisionspliktens avskaffande har lett till många frågor och debatter angående ett alternativ till revision. Det har diskuterats kring review i Danmark och om detta kommer bli ett substitut till revision för de mindre företagen. De grundläggande principerna för review i Danmark finns att ta del i den danska revisionsstandarden, RS 2000-2699. Under RS 2400 finns en mer utförlig beskrivning om planering och tillvägagångssätt för en review. En review kräver inte lika mycket värdering och insamling av information som vid en revision. En review blir således en typ av kontroll men med en mer översiktlig granskning. En översiktlig granskning kan dock leda till mer fel i räkenskaperna. Den danska standarden för användning av review innehåller inget krav på intern kontroll. I de fall som revisorns oberoende inte påverkas, får revisorn i kombination med en review även medverka vid sammanställningen av räkenskaperna.⁶⁷ FAR SRS revisionskommitté har tillsatt en arbetsgrupp som skall utreda frågan huruvida review kan användas för avrapportering av ett företags finansiella ställning.

⁶⁴ Har liknande ansvarsområde som det svenska Bolagsverket

⁶⁵ Balans Nr 2/2007, *När revisionsplikten avskaffades i Danmark*, s. 34

⁶⁶ IREV, *Revisionsplikten tas bort från de minsta aktiebolagen!*

⁶⁷ Balans Nr 2/2007, *När revisionsplikten avskaffades i Danmark*, s. 34

Eftersom review är en kontroll som inte är lika omfattande som revision, beräknar man att den är ungefär trettio procent billigare än en revision. Review är internationellt erkänd genom Internationell standards of Auditing⁶⁸ 2400. Den svenska översättningen av ISA: s rekommendation av review benämns standard för översiktlig granskning⁶⁹. SÖG 2400 innebär att revisorn har till uppdrag att göra en utförlig granskning av finansiella rapporter. SÖG 2410 reglerar huruvida företagets valda revisorer skall utföra en översiktlig granskning av den finansiella delårsinformationen.⁷⁰

3.5 Argument för- och emot

3.5.1 Revisionsplikt

Här görs en sammanfattning av vad som talar för- och emot revision och review. Dessa argument baseras på ovanstående teori.

Argument för:

- Intressenter såsom ägarna behöver ha underlag för att kunna göra en utvärdering över företagsledningens prestation.
- Årsredovisningen är en viktig grund och därför har revision en viktig funktion då den ökar dess tillförlitlighet.
- Skatteverket vill kunna se att företagens bokföring är i ordning och därför underlättar det om företaget har gjort en revision.
- Revision är ett betydelsefullt medel i arbetet mot den ekonomiska brottsligheten.
- Är även ett hjälpmedel för att granska räkenskaper och bokföringssystem.
- Ett reviderat företag ger ökade möjligheter hos bank och kreditgivare.
- En lagstadgad revision ger lika regler för alla inom bolagsformen.

Argument emot:

- Revision är kostsamt och kommer troligen att kosta ännu mera vid införandet av nya revisionsstandarder.
- Ägares nytta av revision varierar, det är inte i alla företagsformer som revisionen fyller sin funktion.
- Genom att Sverige är ett av de två länder inom EU som har kvar plikten för småföretag blir dessa inte lika konkurrenskraftiga i jämförelse med andra länder.
- Regeringen anser inte att nyttan av revisionen väger upp kostnaderna för småföretagen.
- Sveriges revision är mer omfattande än i andra länder, då denna även inkluderar förvaltningsrevision.
- Revisionens omfattning är densamma oavsett storlek på företaget.
- Det är osäkert att säga om revision förebygger brott.
- Småföretag ges inte möjlighet att välja om de vill ha revision eller inte.

⁶⁸ Fortsättningsvis kommer förkortningen ISA att användas

⁶⁹ Fortsättningsvis kommer förkortningen SÖG att användas

⁷⁰ Balans Nr 6-7/2007, *Rapport i stället för revision*, s. 7

3.5.2 Review

Argument för:

- Ett mindre omfattande alternativ till dagens revision, då den inte kräver lika mycket vad gäller informationsinsamling och värdering.
- Kan innebära kostnadsbesparingar för företagen samtidigt som den ger en viss form av kontroll.
- Review innebär att den externa revisionen till en viss del fortfarande finns kvar.

Argument emot:

- Kan inte svara för samma säkerhet som revision då granskningen inte är lika omfattande.
- Då det inte finns krav på hur en review skall utföras, kan det medföra att en review inte svarar för en bra kvalitet.
- Innehållet i en review kan variera och en jämförelse kan därmed bli svår att genomföra.

4 EMPIRI

I detta kapitel presenterar vi de företag och organisationer som varit föremål för våra intervjuer. Vårt insamlade intervjumaterial presenteras i en sammanhängande text, där vi inleder med revisorerna som åtföljs av Skatteverket och bankerna. Vi har låtit våra respondenter vara anonyma och har därför fingerade namn för att underlätta presentationen av materialet.

4.1 Revisionsbyråer

4.1.1 Öhrlings Pricewaterhouse Coopers

Öhrlings Pricewaterhouse Coopers⁷¹ kom till genom en sammanslagning av två bolag. Detta skedde år 1999, bolagen som blev objekt för fusionen var Öhrlings Coopers & Lybrand och Price Waterhouse. PWC är verksamma inom revision, riskhantering, redovisning, rådgivning vid skatt, corporate finance och annan rådgivning. PWC är en stor aktör på marknaden med byråer i över 150 länder och har ungefär 146 000 medarbetare. I Sverige finns 125 byråer med cirka 3000 medarbetare. PWC nettoomsättning under 2005/2006 uppgick till 3,3 miljarder kronor.⁷²

4.1.1.1 Presentation av intervjuer

För att underlätta läsningen har vi valt att sammanföra de material vi erhållit vid intervjuerna i en sammanhängande text. Följande personer representerar PWC:

Muntlig intervju: Sofie är auktoriserad revisor vid PWC i Gävle och har arbetat där sedan 20 år tillbaka.

Skriftlig intervju: Per är auktoriserad revisor vid PWC i Uppsala. Per har varit verksam i branschen i 18 år.

Både Sofie och Per anser att revision är en kvalitet och säkerhetsstämpel. Sofie förklarar att det även går att se på byråns kunder då dessa; ”vet vad de vill ha, vilken byrå de vill ha och vilken revisor de vill ha”. Sofie tycker i grunden att det är positivt för småföretagen med ett avskaffande. Medan Per är tveksam och tycker att det vore bekvämt om plikten kvarstår. Fortsättningsvis säger han att det finns en logik i ett avskaffande, där han menar att Sverige inte kan vara ensamma kvar med en icke efterfrågestyrd revision. Hur bra avskaffandet kommer att bli menar Sofie beror på vilka beslut utredningen kommer att ta. Andra intressenters agerande kommer också ha en viss inverkan på vad en förändring resulterar i. Syftet med utredningen är främst förenkling och kostnadsbesparing för småföretagen. Skall en förändring träda i kraft poängterar Sofie vikten i att syftet måste uppnås. Där hon menar att avskaffandet inte får leda till några samhällsekonomiska förluster, genom en minskning av inbetalda skatter och avgifter samt en sämre kvalitet på redovisningen. De tycker att det är vettigt att avskaffa plikten för de riktigt små bolagen, där det är få anställda och inte finns

⁷¹ Fortsättningsvis kommer förkortningen PWC att användas

⁷² <http://pwc.com/extweb/aboutus.nsf/docid/E6C17844C13588948025708F004C835D>

några intressenter i form av kreditgivare. I dessa fall finns det inte något externt behov av revision, som kräver ett säkerställande på att den externa redovisningen är korrekt. Vad utfallet blir kommer enligt Sofie bero på vart gränserna sätts och därmed vilken storleksklass som kommer att beröras. Sofie menar att företagen ändå kan välja att ha kvar revision vid ett avskaffande och således erhålla samma kvalitetsstämpel som tidigare. Sofie känner en viss oro för att de företag som verkligen är i behov en revision inte kommer att efterfråga den. Både Per och Sofie förklarar att flera olika gränsvärden cirkulerar inom branschen. Sofie har bland annat hört att utredningen inte tänkt sig en stegvis höjning, utan att de tänkt välja en hög nivå direkt. Ryktena säger att denna nivå kan komma att bli 50/25/50. Detta förändrar omgående spelreglerna, där även de större företagen kommer att påverkas. Sofie säger att avskaffandet antagligen kommer att innebära en stor omställning för många aktörer. Byråerna som idag arbetar med företag som kommer att hamna under den utnämnda gränsen kommer att få stora effekter. Det pågår inom byrån en diskussion gällande vilka alternativ till revision som kan komma att bli aktuella. Denna diskussion finns även inom FAR SRS. Båda respondenterna ser flera möjliga alternativ som review och olika intyg, däribland intyg av resultat- och balansräkning. Frågan är vilka kvalitetskrav som kommer att sättas på dessa alternativ. Per tror även att Skatteverket kommer att behöva öka sina kontroller mot företagen.

Anledningen till att de idag anlitas av sina klienter säger Sofie är både på grund av plikten och av företagets behov av råd och hjälp. Per säger också att de till stor del anlitas för de lagstadgade kraven, men förklarar även att rådgivningen har ökat. Huruvida revisorerna är bra på att sälja in nya tjänster varierar från individ till individ, men i stora hela är båda nöjda med byråernas insatser. Där både Per och Sofie påpekar att det är kundernas behov som styr. Byrån i stort har under en längre tid arbetat för att bli bättre, de har utarbetat något som de kallar affärsservice. Syftet med denna service är att arbeta närmre sina kunder. En bakomliggande orsak till detta arbete, är den diskussionen som funnits en längre tid kring revisionsplikten avskaffande. Per vill inte se att ett alternativ skall ersätta revision utan ett alternativ skall fungera som ett komplement. Sofie medger däremot att det finns fördelar med en översiktlig granskning i form av review. Speciellt för företag med få intressenter men som ändå vill ha en kvalitetssäkring av företagets räkenskaper. Det är inte alla kunder som vet vad en revision innebär och vilket arbete som revisorn utför. Vilket leder till att dessa inte ifrågasätter vad man gör, då dessa många gånger tror att allt är "bra" bara för att en revision gjorts.

Det är därför svårt att veta hur företagen kommer att reagera på avskaffandet. De flesta kommer nog att ta ställning den dag som utredningen blir klar och resultatet presenteras. Per håller till viss del med Sofie, men tror ändå att de berörda företagen kommer se positivt på alternativ till revision. Sofie tror att en avgörande faktor i de fall som företagen väljer att ha kvar sin revisor kommer att bero på deras relation. De företag som anser sig ha en någorlunda koll kommer kanske att välja bort revision när det blir möjligt. Det finns andra redovisningskonsulter som är duktiga, och har man en bra redovisningskonsult kanske man väljer att inte behålla revisorn. Sofie misstänker att så är fallet, genom att man då får någon annan som tillför den här kompetensen som man behöver. Men frågan tror hon istället kommer att bli huruvida kreditgivare kommer att acceptera en konsult som säkerhetsställare. Genom avskaffandet tror Sofie att det kan uppstå en bransch glidning, det exklusiva med revisorer kan komma att försvinna och nya yrkesgrupper kan få rätten till att ge ut intyg. Sofie påtar att det faktiskt kan finnas skillnader mellan olika revisorer, där dessa innehar olika kompetenser och erfarenheter. Många gånger är företagen i behov av revision på grund av att deras intressenter kräver det. Samarbetspartnerna har en fördel i att företagen är reviderade.

En ören revisionsberättelsen kan i större utsträckning innebära att samarbetspartnerna väljer att avstå det tilltänka samarbetet. Sofie tror att det kommer bli en trögrörlighet, huruvida företagen väljer bort revision eller inte. Per har samma åsikt och jämför med utfallet i Danmark där det inte skett några större förändringar. Därmed gör de en ytterligare anmärkning att det är svårt att förbereda sig inför framtiden. Kostnadmässigt så varierar deras revisions arvoden åt, men de småföretag som har en omsättning mellan 2-5 miljoner kronor uppskattar Sofie uppgå till 10 000-20 000 kr. I de fall där revision är enkel kan kostnaden dock vara lägre. Per gör en uppskattning om att kostnaden för en revision kan vara allt från 6000kr och uppåt. Per vill tillägga att det är intressant att vi, trots att vi är bland de billigaste länderna för revision, ändå är sist ut att skapa en efterfrågestyrd tjänst. Avslutningsvis förklarar Sofie att när revisionen blir efterfrågestyrd kommer kundernas nytta av revision att öka och de kan anpassa den mer efter deras behov.

4.1.2 Ernst & Young

Ernst & Young är ett revisionsföretag som är ett resultat av flera sammanslagningar mellan olika revisionsbyråer. År 1990 bestämde de sig för att ta efter den internationella samarbetspartnern och det var då de antog namnet Ernst & Young.⁷³ Företaget har byråer på 72 orter i Sverige och har i genomsnitt mer än 1830 anställda. Deras huvudsakliga uppgift är att leverera revision och rådgivningstjänster. Företaget finns i fler än 140 länder och medarbetar antalet uppgår där till ungefär 114 000. Företaget ägs av 174 yrkesverksamma revisorer och konsulter. Nettoomsättningen i Sverige uppgick till 2,3 miljarder kronor under 2005/2006.⁷⁴

4.1.2.1 Presentation av intervjuer

För att underlätta läsningen har vi även här sammanfört de material vi erhållit vid intervjuerna i en sammanhängande text. Följande personer representerar Ernst & Young:

Muntlig intervju: Anna är auktoriserad revisor vid Ernst & Young i Uppsala och har arbetat där i 10 år. Hon är kundansvarig för byråns mindre företagskunder.

Skriftlig intervju: Lisa är revisors assistent på en högre nivå och arbetar vid Ernst & Youngs kontor i Gävle. Där hon arbetat sedan 4,5 år tillbaka.

Båda våra respondenter tycker att revision fungerar som en kvalitet och säkerhetsstämpel för företagen. Anna uppskattar att kostnaderna för de minsta företagens revision uppgår till 9000-15 000kr. Lisa däremot vill inte ge några direkta siffror då variationerna är stora, eftersom de reviderar både vilande och aktiva företag. Syftet med revision är enligt båda att externa intressenter skall få ett bevis på kvalitet. Det är utifrån revisionsberättelsen som intressenterna sedan kan ta ställning till företaget och dess tillförlitlighet. Utan en revisionsberättelse så måste intressenten ta del av informationen på annat håll. Därför tycker både Lisa och Anna att det ska bli intressant att se vad avskaffande kommer att få för följd. Det finns en förståelse för borttagandet av plikten, som medför en lättnad för småföretagen. Båda tror dock att företagens intressenter även i fortsättningen kommer att kräva att företagen upprättar en revision. De intressenter som de främst tror kommer kräva revision i fortsättningen är Skatteverket och bankerna. Båda är medvetna om att pliktens avskaffande är ett faktum, där

⁷³ http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/Om_EY_Fakta

⁷⁴ http://ey.com/global/content.nsf/Sweden/Press_Fakta

Anna inte vill göra några direkta uttalanden om dess positiva eller negativa effekter innan utredningen är klar. Anna säger att deras byrå inte förbereder sig för den förändring som avskaffandet kommer att innebära. De har dock börjat fundera på vad de kan göra i övriga områden som konsultationer och andra företagstjänster. Lisa säger att de har diskuterat vikten av att ligga steget före inom dessa områden. Anna förklarar att förberedelserna antagligen ser olika ut på andra revisionsbyråer. Det som kommer vara avgörande är vilka kunder byråerna har. De byråer som i första hand arbetar med stora bolag som internationella och noterade tror Anna inte kommer att påverkas överhuvudtaget. Arbetar man däremot på en revisionsbyrå som har fokus på de små och mindre företagen så kommer dessa byråer att märka av stora skillnader.

Båda tror att avskaffandet kommer att innebära att relationen mellan revisorn och företaget försvagas. I de lägen revisorn endast tillför företagen nytta genom sin påskrift, kommer det vara svårt att argumentera för en fortsatt relation. Redovisningsbyråernas arbete är mer synligt än revisorns och de tror därför att företagen är mer villiga att betala dem. Redovisningsbyråerna kommer eventuellt att få en starkare position till företagen, då dessa har större möjlighet att bygga upp en stark relation. Revision ger en kvalitetsstämpel utåt sett enligt både Lisa och Anna. Anna förtydligar att revision inte fyller någon funktion för kunden. Anna tror att företagen kommer att föra ett resonemang som lyder; ”vi behöver ingen revisor nu när revisionen inte längre är en plikt, då vi har en så bra redovisningsbyrå som kan göra detta åt oss”. De kunder som idag går igenom redovisningsbyråerna, kommer de troligen att tappa. Men båda två är ändå positiva, då ett avskaffande kan innebära möjligheter för revisorerna. Lisa menar att deras arbete vid ett avskaffande mer kan fokuseras på de företag som faktiskt är i behov av deras hjälp. Ett avskaffande kan leda till möjligheter för dem, då de skulle kunna erbjuda mer rådgivning till befintliga och nya kunder.

Vilka gränser som kommer att bli aktuella när utredningen är klar tror Anna kommer att påverka revisionsbranschen i stort. Skulle man exempelvis sätta gränserna högt redan från början, kan det komma att innebära stora förändringar för hela branschen. Skulle gränsen exempelvis sättas vid 50/25/50 kommer nästan alla aktiebolag i Sverige att omfattas av ett avskaffande. Båda tror att ett alternativ som review kan komma att bli aktuellt vid avskaffandet. Lisa tror att ett möjligt krav från Skatteverket kan bli att företagen skall sätta ett kryss i en ruta i inkomstdeklarationen, som talar om att företaget varit föremål för en revision eller inte. Både Lisa och Anna tror dock att bankerna är de som främst kommer att kräva ett intyg från någon som kan uttala sig om räkenskapernas riktighet. Här tror båda att revisorerna får en stor möjlighet att utveckla sina tjänster, genom anpassning till det som efterfrågas på marknaden. Men hur dessa intyg och uttalanden skall göras har Anna inget förslag på. Anna menar att fördelen med att ersätta revision med en mer översiktlig granskning är att revisorn får möjlighet att utföra tjänster som de i dagsläget inte får göra på grund av deras oberoende ställning. Lisa anser däremot att det skulle underlätta för de småföretagen, eftersom de ofta inte är i behov av samma omfattande granskning. Anna har inte funnit någon reaktion bland hennes kunder vad gäller möjliga alternativ till revision.

Avskaffandet har främst marknadsförts som en kostnadsbesparing för de minsta företagen, Anna håller dock inte med om detta. Kortsiktigt kanske avskaffandet kan innebära lägre kostnader. Lisa däremot vill inte uttala sig huruvida de administrativa kostnaderna kommer att minska. Om företagen väljer bort revisorernas tjänster och istället anlitar redovisningsbyråer till att granska och göra uttalanden om ett företags räkenskaper, måste de enligt Anna antagligen höja sina arvoden. Anna tror att en översiktlig granskning kan komma att kosta

hela tre gånger mer än vad en revision gör idag. Anledningen till detta är att revisorn inte följt företaget lika intensivt som de i dagsläget gör när de utför en revision. Informationsinsamlingen kommer därmed att bli mer krävande och således att ta mycket längre tid. När plikten avskaffas kommer alternativa uttalanden från många olika håll behöva göras, vilket kommer att bli dyrt för företagen. Det finns därmed en tveksamhet huruvida de administrativa kostnaderna kommer att minska. Deras mängd av klienter tror de båda kommer att minska vid avskaffandet. Lisa har en förhoppning om att antalet med tiden kommer att öka igen. Anna tror att många kunder även i fortsättningen väljer att ha kvar sin revisor. Lisa poängterar där den lilla skillnad som skett i Danmark och tror att Sverige kommer få en snarlik effekt. De båda poängterar att det är viktigt att se möjligheterna i ett avskaffande!

4.2 Skatteverket

Skatteverket är en förvaltningsmyndighet för skatt, bouppteckning och folkbokföring. Myndigheten har kontor på 113 orter runt om i landet. Deras uppgifter består bland annat av att granska deklarationer och hantera skatteärenden för såväl medborgare som företag.⁷⁵ Antalet medarbetare uppgick till 11 415 i mars 2006.⁷⁶

4.2.1 Presentation av intervju

Patrik arbetar som skatterevisor och handläggare på Skatteverket i Gävle, där han arbetat i 35 år. En reviderad årsrapport för Skatteverket kan vara ett bevis på kvalitet. Huruvida den återspeglar kvalitet beror på vem som undertecknat revisionsberättelsen. Detta grundar sig på hur relationen ser ut till den berörda revisorn. Patrik förklarar att efter många års erfarenhet som skatterevisor har han lärt sig vilka revisorer och vilka byråer som gör ett bättre och mer tillförlitligt arbete än andra. Deras granskning av företagen skiljer sig inte åt i det stora hela och den skiljer sig inte åt när det kommer till företagens storlek. Men varje enskilt uppdrag ser naturligtvis olika ut beroende på vad målet med granskningen är. Patrik har svårt att se några positiva effekter av revisionspliktens avskaffande. Risken med att avskaffa revisionsplikten för småföretag är att skattemässiga fel och övriga fel, både medvetna och omedvetna kan öka. Huruvida revision är en kvalitet och säkerhetsstämpel förklarar Patrik att årsrapporten blir ett bättre underlag i deras arbete om den är reviderad. Fortsättningsvis tror han att förtroendet för räkenskaper och årsrapporter riskerar att urholkas vid ett avskaffande.

Vilka alternativ som finns till revision vill han inte uttala sig om. Men han hänvisar till utredningsgruppen för avskaffandet, där två representanter från Skatteverket ingår. Dessa representanter har till uppgift att bevaka deras intresse i denna fråga. När vi nämner alternativet review som diskuterats i Danmark så känner Patrik inte till begreppet. Skatteverket har inte tagit ställning i frågan om vilka som skall utföra ett framtida alternativ till revisionen. Personligen tycker Patrik att revisorerna är dem som skall säkerhetsställa räkenskaperna även i framtiden. Då han påtalar revisorernas oberoende som en viktig kvalitet. En redovisningsbyrå har exempelvis inte samma garanti och kvalitet på sina utlåtanden då dessa inte behöver vara oberoende. Skulle det dock bli denna yrkesgrupp som får rätten att utföra ett säkerställande av räkenskaperna, menar Patrik att tydliga regler och riktlinjer måste införas. Detta förtydligande behöver enligt Patrik göras för att idag har redovisningsbyråerna ett arbetssätt som kan innebära att de utför de som företagen efterfrågar, på grund av en mer

⁷⁵ <http://skatteverket.se/omskatteverket/allmantomskatteverket.4.906b37c10bd295ff4880004337.html>

⁷⁶ <http://skatteverket.se/omskatteverket/skatteverketsorganisation.4.7b610ded10741da92fa80001414.html>

personlig och beroende relation. Patrik tror att ett avskaffande av revisionsplikten kommer leda till att många företag kommer efterfråga andra alternativ som svarar för en kvalitetssäkring av sina räkenskaper. Ett alternativ som skulle vara både enklare och billigare, men ändå vara av god kvalitet för både kreditprövning och fullständiga skatteunderlag. Patrik tror att aktiebolag som bolagsform kommer att få en annan skepnad. Enskild firma kommer att närma sig till att vara en mer juridisk enhet; ett handelsbolag/Aktiebolag light. Säkerheten som ett aktiebolag idag står för kommer att minska på grund av sämre kvalitet och säkerhet vad gäller räkenskaperna. Med andra ord så tror han en minskad revisionsplikt inte kommer att innebära några positiva effekter för Skatteverket.

Trots deras positiva syn på reviderade företag, kommer de inte att innebära någon mindre granskning av dessa gentemot de oreviderade företagen. Skatteverkets kontroller hos företagen kommer fortsättningsvis även vara en prioriteringsfråga. Ett avskaffande kommer inte att innebära några skillnader på deras kontroller, det är inriktningen på kontrollerna som även fortsättningsvis kommer att vara avgörande. Patrik vill dock notera att grannlandet Danmark vid avskaffandet varit tvingade att tillsätta flera skatterevisorer. Ett avskaffande kommer antagligen inte leda till att Skatteverket får fler resurser, då de redan i dags läget är en myndighet som berörs av nedskärningar. För de småföretag som är i behov av krediter för att finansiera sina verksamheter kommer ett avskaffande inte leda till någon minskning av de administrativa kostnaderna. Patrik tror nämligen att kreditkostnaderna kommer att öka för de företag som väljer bort revision. Huruvida Skatteverkets arbetssätt kommer att förändras vid minskad revisionsplikt är för tidigt att säga. De inväntar utredningens slutsatser som bland annat innefattar vilka avgränsningar och vilken kompensation Skatteverket kommer att få.

4.3 Banker

4.3.1 Swedbank

Swedbank är en koncern som har 477 kontor över hela Sverige med cirka 9 miljoner privatkunder och med cirka 475 000 företagskunder. Banken erbjuder ett brett utbud av finansiella tjänster och vänder sig till privatkunder, företagskunder. Banken erbjuder såväl kontors, telefon och Internettjänster. Bankkoncernen har verksamheter i flera länder runt om i världen.⁷⁷ Bankens vision är att vara den finansiella ledaren inom de marknader där de är aktiva, där ledande är synonymt med nöjda kunder, hög lönsamhet och den attraktivaste arbetsgivaren.⁷⁸ Swedbanks historia börjar år 1820, då den första sparbanken grundades i Göteborg. Banken har bytt namn ett flertal gånger och det senaste namnbytet skedde 2006, då tidigare Förenings Sparbanken blev Swedbank.⁷⁹

4.3.1.1 Presentation av intervju

Anders är verksam inom Swedbank i Gävle, där han har en högre position och arbetar med företagskunder. Han har arbetat inom branschen i 35 år. De uppgifter som de använder vid kreditbedömning av företagen, är förutom externa källor som UC också bokslut, delårsrapporter, kassaflöden, företagsbesök och intervjuer. Han tycker att de instrument som är viktigaste vid bedömning av företag är kassaflöden och management intervjuer. Vad gäller

⁷⁷ <http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,160065,00.html>

⁷⁸ <http://www.swedbank.se/sst/inf/om-swedbank/0,,140739,00.html>

⁷⁹ <http://www.swedbank.se/sst/inf/om-swedbank/0,,5788,00.html>

användandet av årsredovisningar, så använder de alltid dem som historiska beslutsunderlag. Anders tycker att noterna som återfinns i årsredovisningen är av stor betydelse. Deras bedömning skiljer sig inte åt när det kommer till företagens storlek, däremot finns det skillnader vid riskbedömning av olika företags former. Den faktor som främst påverkar företagets kreditmöjlighet är deras framtida återbetalningsförmåga. Ett reviderat företag för honom är ett bevis på kvalitet, även om han medger att det finns undantag. Anders tror att revisionsplikten avskaffande kommer att leda till nya alternativ och att det kommer att ställas nya krav vid säkerställandet av räkenskaperna. Men han kan inte precisera några direkta alternativ. Anders tror dock att det kommer bildas en ny marknad då kreativa revisorer kommer se nya affärsmöjligheter. Detta tror han kommer leda till en nybildning av marknadspraxis, som dels kommer utvecklas utifrån krav från bankerna. Samtidigt så är Anders tveksam om det är ett alternativ som kommer att vara användbart för dem. Krav på revisorernas uttalanden kommer enligt honom fortfarande ställas, även fast plikten försvinner. Om ett alternativ kommer att bli möjligt anser Anders att dessa alternativ skall utföras av en revisor. Sammanfattningsvis tror Anders att även om nya former kommer att utvecklas, kommer de även i framtiden kräva revision.

4.3.2 Svenska Handelsbanken

Handelsbanken erbjuder tjänster inom hela bankområdet och har idag verksamheter i 21 länder. I Sverige har man 459 kontor och medeltalet anställda under andra kvartalet 2007 uppgick till 10603. Deras finansiella mål är att ha högre lönsamhet än vad genomsnittet är för konkurrenterna och detta vill man nå genom att ha nöjdare kunder och lägre kostnader.⁸⁰ Handelsbankens aktiva företagskunder uppgår till cirka 155 000.⁸¹ Banken grundades 1871 och fick då namnet Stockholms Handelsbank. Under åren har många förvärv skett men namnet Svenska Handelsbanken antogs redan 1919.⁸²

4.3.2.1 Presentation av intervju

Lennart jobbar på Handelsbanken i Gävle och har en betydande post inom företagsmarknaden. En av hans huvudsakliga uppgifter är kreditgivning och han har arbetat inom branschen i 18 år. Han beskriver att deras främsta uppgifter vid kreditbedömning är UC, bokslut, preliminär balans- och resultaträkning, budget och relationen till ägaren av företaget. Lennart vill inte rangordna vilken information som är viktigast av dessa. Men han poängterar dock vikten av företagets bokslut, där årsredovisningar används i stor utsträckning. Om det finns delar i årsredovisningen som är viktigare än andra, påstår han att alla delar är viktiga för att kunna göra en bedömning av helheten. Bedömningen av företagen skiljer sig inte åt beroende på företagets storlek utan grundbedömningen är densamma. Vid alla kreditbedömningar så tittar man på företagets återbetalningsförmåga och de säkerhetsvärden som de använder sig av. Riskbedömningen kan däremot skilja sig åt när det kommer till olika företagsformer. De företagsformer som innebär personligt ansvar som t.ex. Enskild firma och handelsbolag innebär många gånger en lägre risk. Tyvärr är det ofta så att redovisningen inte är lika omfattande hos dessa företag som i de större företagen, detta kan därför försvåra kreditgivningen. Lennart anser att företag som är reviderade är lättare att bedöma då revisionen ger en trygghet och återger trovärdig bild av företaget. Han tycker att avskaffandet av revisionsplikten är bra, då man förenklar regleringen för småföretagen. Eftersom många av

⁸⁰ <http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/icentsv.nsf/default/q5E59FDF9BBD25EBBC125706D00344AD8>

⁸¹ E-post kontakt med Handelsbankens Centrala Informationsavdelning

⁸² <http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/icentsv.nsf/default/qE81215D330CCA30DC125696500254E70>

dessa företag inte är i behov av krediter, blir det av den anledningen inte lika viktigt för dem att upprätta revision. Samtidigt säger han att avskaffandet till en viss del kan försvåra för de företag som behöver krediter om de inte upprättar någon revision. Lennart anser att revision är en kvalitets och säkerhetsstämpel. Han beskriver att en minskad revisionsplikt för småföretagen inte kommer att förändra deras arbetssätt vid bedömning och kreditgivning. En mindre omfattande revision kommer enligt Lennart antagligen bli en vanlig modell i framtiden. Han anser då att detta alternativ skall utföras av en godkänd eller auktoriserad revisor. Men har inte några förslag på hur dessa alternativ kan komma att se ut och känner inte till alternativet review. I dagsläget så ser han att banken kommer att kräva revision även i framtiden vad gäller kreditgivning.

5 ANALYS

Här presenterar vi vår analys bestående av en sammankoppling mellan vår teori och empiri. Presentationen följer samma struktur som empirikapitlet, revisorer, Skatteverket och banker.

5.1 Analys av våra respondenter

I följande kapitel kommer våra respondenter från revisionsbyråerna, Skatteverket och bankerna att analyseras var för sig. Respondenterna som ingår i samma kategori kommer således att analyseras gemensamt. Analysen innehåller en koppling mellan teori och empiri. Analysen kommer även att innehålla vårt ställningstagande, som kommer presenteras löpande.

5.1.1 Analys av Revisorer

Revisorerna är idag de enda som har rätt till att utföra en revision. Det är denna yrkeskår som skall se till att berörda intressenter får ett bevis på att räkenskaperna är korrekta. De revisorer som medverkat i denna studie ser deras arbete som ett bevis på kvalitet och säkerhet. Vilket även framhävs som ett av de yttersta skälen till den lagstadgade revisionen. Där är revisorernas oberoende ställning ett viktigt kriterium för att dess arbete skall svara för kvalitet. Att de själva framställer sitt arbete som ett bevis för kvalitet är självklart, eftersom de är mån om sitt yrke och det värde de idag är ensamma om att förmedla. Samtliga respondenter är eniga om att ett avskaffande kommer att leda till stora förändringar för dem som yrkesgrupp.

Det finns både en oro för framtiden samtidigt som de ser att avskaffandet kan leda till möjligheter. Vilket är förståeligt då deras ställning är hotad och därmed är de indirekt tvingade till att se möjligheter i den inväntade förändringen. Deras oro grundar sig antagligen i att en annan yrkeskår kan komma att ta över den monopolställning de har idag. Förhoppningar finns om att de även i fortsättningen skall vara de som svarar för säkerställandet. Vi har dock inte funnit någon teoretisk förankring i denna oro. Den danska utvecklingen visar att revisorernas oro till viss del kan ses obefogad, då endast 6,5 % procent valt bort revision i vårt grannland. Vilket är en betydligt mindre del än vad den danska

regeringen hoppades på. Revisorerna har svårt att planera inför framtiden då de inte vet vilka gränsvärden som kommer att sättas. Kanske kommer vår förändring att se annorlunda ut till skillnad från Danmark, där gränsvärdena till en början sattes tämligen lågt gentemot maxvärdena i EG-direktivet. För de värden som enligt en av våra respondenter är under diskussion, det vill säga 50/25/50 skulle innebära en stor förändring för många aktörer. En av anledningarna till att utredningen om avskaffandet inleddes var att regeringen ville minska de administrativa kostnaderna för de småföretagen. Huruvida de administrativa kostnaderna kommer att minska för de företag som kommer att beröras av avskaffandet är dock svårt att avgöra. Revisorerna vi varit i kontakt med tror inte att avskaffandet kommer leda till minskade kostnader. Ett avskaffande kommer antagligen att innebära att dessa företag ändå behöver ett säkerhetsställande av deras räkenskaper för att få trovärdighet hos sina intressenter. Skulle företagen vända sig till en annan aktör än revisorerna skulle detta antagligen kosta mer, kanske inte direkt i siffror men värdet av revisorns arbete kanske slår högre än exempelvis en redovisningskonsults uttalande.

Syftet med Danmarks avskaffande var att minska de administrativa kostnaderna för de berörda företagen. Syftet har dock inte gett det resultat de hoppades på, eftersom ett så litet antal valt att välja bort revision. Ett alternativ till revision skulle kunna vara en mindre omfattande granskning, som exempelvis review som diskuterats i Danmark. Där revisorn ändå är den som står för ett säkerhetsställande men med lite mindre säkerhet. Ett sådant alternativ skulle kanske vara bra för de minsta företagen då dessa inte har samma behov av stora krediter, men ändå behöver en slags kvalitetssäkring på sina räkenskaper. Våra respondenter säger att det finns fördelar med en gransknings typ som exempelvis review. Enligt den teoretiska förankringen vi fann angående review så förespås denna bli hela trettio procent billigare än en vanlig revision. En av våra respondenter tror dock att denna typ av granskning kommer att kosta tre gånger mer än dagens revision. Detta tydliggör att review ändå är ett osäkert alternativ, då det inte är säkert vad den skall innehålla och därmed inte vad priset blir. En av våra respondenter nämner att FAR SRS har tillsatt en utredning angående review och dess utformning, vilket även vår teori bekräftar. Eftersom denna branschorganisation tillsatt en sådan grupp påvisar detta att revisionspliktens avskaffande kommer leda till förändringar.

En anledning till att Danmarks avskaffande inte lett till så stora förändringar, spås vara att de berörda företagen inte erhållit tillräckligt med information angående lagförändringen. Vi kan se en koppling mellan Danmark och en av våra respondenter, där denne inte sett någon reaktion bland sina klienter angående alternativ. Antagligen är företag inte så insatta i debatten och den kommande avskaffningen, vilket också leder till att det är svårt att säga hur dessa kommer att reagera. Sådan var i alla fall fallet i Danmark där företagen valt att ha kvar revision på grund av deras begränsade kunskap om alternativet. En annan anledning är att många av dessa företag valt att ha kvar revision då nyttan överstiger kostnaderna. Med tanke på vad revisorerna idag svarar för kan det tänkas att småföretagen även i Sverige kommer att föra ett liknande resonemang. En översiktlig granskning finns reglerad i Sverige, denna används främst vid delårsrapportering. Men vi tror att denna reglering skulle kunna utvecklas och därmed bli vårt nya alternativ till revision. Revisorerna verkar känna oro för att redovisningskonsulter kommer ta över en del av deras arbete, men med ett lagstadgat alternativ finns det inga incitament på att dessa får rätten till att utföra den. Revisorerna nämner att byråernas storlek kommer att vara en avgörande faktor för hur de i sin tur kommer att påverkas. Denna förankring har vi även funnit i andra länder som avskaffat sin plikt. Men än en gång kommer detta att bero på var våra gränsvärden landar, sätts gränsvärden högt

kommer nästan alla aktiebolag i Sverige att påverkas och således även samtliga byråer. En av våra respondenter tycker att det är vettigt med avskaffandet, eftersom Sverige inte kan vara ett ensamt land med en icke efterfrågestyrd revision. Den teori vi funnit styrker detta, då Sverige och Malta är de enda två länderna inom EU som har kvar plikten för alla aktiebolag. Bland de nordiska länderna är det endast Sverige och Norge kvar, men i båda fall pågår utredningar huruvida avskaffandet skall genomföras. Detta innebär att vi inte har samma spelregler som övriga länder inom EU och vi erhåller därmed inte samma möjligheter som dem. Detta leder till en ojämnavikt på de internationella marknaderna och det är ett annat skäl till att utredningen inleddes. Blir revisionen frivillig ges Sveriges företag samma förutsättning som de andra länderna, men de har fortfarande möjligheten att välja revision. Med detta i åtanke kanske ett avskaffande inte kommer leda till allt för stora förändringar. I alla fall inte till en början, då det än en gång kommer bero på hur regleringen av plikten kommer att se ut.

5.1.2 Analys av Skatteverket

Tanken med revision är att den skall ge ökad trygghet för intressenterna. Vår representant från Skatteverket styrker detta då han tycker att revision är ett bevis på kvalitet. Därmed är det indirekt revisorerna som skall svara för denna säkerhet, med deras expertis och erfarenhet inom yrket. Han påtalar även vikten av revisorernas oberoende, vilket innebär att revisorernas yrke och titel är av betydelse då de är ensamma på marknaden med dessa kvalifikationer. Att kalla sig för godkänd eller auktoriserad revisor är straffbart, vilket gör att yrkets titlar är av högre klass.

Vår representant Patrik anser därmed att ett alternativ till revision helst skall utföras av revisorerna. Utan de opartiska kraven som en revisor har skulle garantin på ett säkerställande försämrats. Detta är anledning till varför han även fortsättningsvis vill se denna yrkeskår säkerställa den externa informationen. Skulle en redovisningsbyrå göra de uttalanden som revisorerna gör idag skulle de antagligen vara av en mer partisk karaktär. Då det inte finns några krav på dem att vara opartiska till deras klienter. I ABL återfinns de riktlinjer som en revisor skall följa. Patrik menar att riktlinjer även skulle behöva införas hos redovisningsbyråerna om de i framtiden blir dem som får rätt till att säkerhetsställa räkenskaper. Han tror att ett alternativ som är enklare och billigare, men ändå kan svara för en kvalitet kan vara möjligt i framtiden. Trots att vår respondent inte känner till det alternativ som diskuterats i Danmark, tror vi ändå att ett liknande alternativ är vad han tror avskaffandet kommer leda till. Då review är en översiktlig granskning som utförs av en revisor och som ger en viss säkerhet på räkenskaperna. Reviews kostnad uppskattas också vara ungefär trettio procent billigare än en vanlig revision. Detta skulle också kunna vara ett framtida underlag för dem när de gör kontroller på företag som inte är reviderade.

Den lagstadgade revisionen är i dag en indirekt fördel för Skatteverket. Ett alternativ som kan komma att utföras av revisorerna och som blir accepterat kan fungera som ett substitut till dagens skatteunderlag. Vilket skulle undvika allt för stora förändringar i deras arbetssätt. Ett alternativ kanske inte blir accepterat direkt, men det är ändå ett alternativ som myndigheten bör sträva efter för att behålla en viss kontroll. Patrik tror att ett avskaffande skulle kunna leda till att brott och fusk ökar. Ett av motiven till att revisionsplikten infördes 1983, var att de ville minska brotten i aktiebolagen. Så med detta i åtanke så skulle faktiskt hans hypotes kunna bli sann. Han tror att aktiebolag light kommer att växa fram vid avskaffandet av plikten för småföretag. Patrik tror även att säkerheten överlag för aktiebolag kommer att minska. Utfallet av denna minskning beror på vilka gränsvärden som utredning sätter. Alltså vilka

företag som kommer att omfattas av ett avskaffande. Skatteverket som myndighet ser idag inga positiva incitament till pliktens avskaffande. Men eftersom det tror att alternativa säkerhetsställanden kommer att utvecklas, tycker vi ändå att de måste se positivt på den kommande förändringen. Detta för att de skall kunna göra det bästa av den situation som komma skall. Vi tycker att vår representant till viss del talar emot sig själv. Eftersom han vill ha kvar revisionen för att det är en säkerhet, då den används som underlag och förebygger brott. Samtidigt säger han att deras arbetssätt antagligen inte kommer att förändras när plikten försvinner, ett reviderat företag kommer granskas likadant som ett oreviderat. Detta dubbeltydiga uttalande tror vi grundar sig i att de inte vill uttala att några skillnader kommer ske, som kan innebära fördelar för företagen med revision.

Syftet med avskaffandet av plikten i såväl Sverige som Danmark var att minska de administrativa kostnaderna för de berörda företagen. Skatteverket tror inte att avskaffandet kommer ge sådana effekter. Detta skulle kunna stämma, då Danmarks avskaffande inte lett till några större förändringar. Patrik tror att kreditkostnaderna kan komma att öka för de företag som väljer bort revision. Genom att kreditgivare fortsättningsvis kommer kräva någon form av säkerhet vid kreditgivning kommer företagen behöva lägga resurser på andra alternativ för att ge en god bild utåt. Skatteverket inväntar utredningens resultat, vilket kan vara förståligt med tanke på att man inte vet vilka gränser som kommer att sättas. De vet därmed inte i vilken utsträckning de kommer att påverkas av ett avskaffande. Att Patrik inte vill uttala sig om huruvida de arbetar för den kommande förändringen är dock tveksamt då man kan ana en viss typ av framåt blick. De har ändå två representanter med i utredningen så nog måste det pågå ett förebyggande arbete.

5.1.3 Analys av Bankerna

Som det ser ut är bankernas respondenter till en viss del negativa till att revisionen kommer att försvinna för småföretagen. Teorin beskriver att det är en fördel att företagen upprättar en revision, där ett reviderat företag förknippas med bra ordning och tillförlitlighet. Detta stämmer överens med verkligheten, då båda våra respondenter ser mycket positivt på revision. Reviderade företag blir enligt dem båda mer lätt bedömliga och revisionen ger en viss trygghet och en trovärdig bild av företaget. Detta styrker teorin om att det behövs en opartisk revisor som skall granska räkenskaperna. Detta är förståligt med tanke på den risk de faktiskt tar vid kreditgivning. Därmed undviks sådana felaktigheter som kan leda till en ökad kreditrisk. Deras arbete underlättas därmed vid ett uttalande från revisorn. Revisorns uttalande ger till viss del ett bevis på företagets trovärdighet. Respondenterna är dock medvetna om att revisorns uttalande ska värderas högt men inte med absolut säkerhet. Detta visar att de analyserar revisorns uttalande och har ett relativt kritiskt förhållningssätt. Då de är medvetna om att den kvalité som revisionen svarar för ibland kan svikta och därmed innebära undantag.

Båda bankerna använder sig av liknande uppgifter för att bedöma företagets kreditvärdighet. Deras bedömning grundar sig på företagets årsredovisningar, periodrapporter, budgetar och UC. I teorin beskrivs UC som ett vanligt förekommande hjälpmedel hos bankerna. Vilket våra respondenter bekräftar, då de i stor utsträckning använder UC vid sina kreditbedömningar. Att de använder sig av en UC kan väl främst härledas till att dessa uppgifter inte kan erhållas från annat håll. Då de båda påtalar företagets framtida återbetalningsförmåga som en betydande del vid en eventuell kreditgivning. Så är det förståligt att revision och UC tillsammans blir viktiga hjälpmedel för bankerna vid deras beslutsfattande. Däremot anser båda respondenterna att olika bolagsformer kan resultera i olika bedömningar, vilket skulle kunna betyda att

reviderade företag innebär en större säkerhet. De förstår det bakomliggande syftet med avskaffandet, som skulle innebära en förenkling för de berörda företagen. Många av de företag som kommer att omfattas av avskaffandet tror de inte är i behov av krediter. Därför är det inte lika viktigt för dem att upprätta revision. Detta styrker vår teori då både vilande företag och småföretag inte har ett lika omfattande behov, då deras verksamheter är av en enklare karaktär. Möjligheterna för företag som ansöker om kredit kommer enligt respondenterna att försämrats om de inte upprättar någon revision. Vi tror dock att revision indirekt medför ett gemensamt intresse för både bank och företag. Där båda vill nå en så rättvis och korrekt bild som möjligt för att en kreditgivning skall komma att bli möjlig. Ingen av dem ser att en minskad plikt för småföretagen kommer att förändra deras arbets sätt. De tror att de även i fortsättningen kommer att kräva revision. Vilket även ECON - rapporten intygar, där Svenska bankföreningen tror att de även fortsättningsvis kommer att kräva revision vid kreditgivning. Även om plikten avskaffas kommer företagen antagligen ändå vara medvetna om att bankerna vill ha tillförlitlig information och kommer kanske därför förstå deras fortsatta krav. Nackdelen med att välja bort revision för företagen, är att deras tillförlitlighet kommer att försämrats gentemot bankerna.

Att ett reviderat företag är av betydelse för bankerna går inte att förneka. De företag som kommer att välja bort revision kommer att behöva ett alternativ till säkerställandet av räkenskaperna. Både teori och empirin säger att ett avskaffande kommer att leda till att nya former av kvalitetssäkringar växer fram. Ingen av bankerna har dock några direkta alternativ och känner sig inte bekanta med review. Vilket är förståeligt då de inte ser att deras arbets sätt kommer att förändras. Båda är eniga om att eventuella alternativ skall utföras av en revisor, vilket bevisar att detta är en yrkesgrupp som genom deras opartiskhet och självständighet svarar för kvalitet. Respondenterna upplevs som reserverade vad gäller alternativ. Samtidigt är de medvetna om att alternativ kommer att behöva utvecklas när plikten avskaffas. Det kommer att vara svårt att finna ett alternativ som kommer att kunna uppfylla samma höga kvalité som revisionen gör idag. Dagens revision är så pass upparbetad och accepterad av marknaden att det kommer bli svårt för ett alternativ att etablera sig på marknaden. Även om ett alternativ kommer att tas fram, behöver det vara väl genomarbetat för att det ska bli accepterat.

Revisorn verkar ha en betydande och aktad roll hos bankerna, då båda våra respondenter anser att det är denna yrkeskår som skall bli dem som skall utföra de kommande alternativen till revision. Detta tror vi grundar sig på att revisorn under många decennier har visat sin expertis på marknaden. Deras oberoende ställning gör att deras yrkeskår blivit mer accepterad och trovärdig. I dagsläget har revisorerna ett slags monopol när det kommer till att säkerställa företagens räkenskaper. Detta tror vi påverkar bankerna synsätt, att det bara är revisorerna som är kvalificerade nog att utföra granskningar av företag. Trots att revisorerna är den yrkeskår som skulle kunna utveckla nya alternativ till revision, verkar de ändå vara motståndare till en förändring. För bankerna innebär revision en mindre risk vid kreditgivningar. Review som är en översiktlig granskning och som diskuteras i den danska debatten, skulle kunna tänkas bli ett möjligt alternativ även i Sverige. Då denna utförs av en revisor skulle den kunna finna en viss acceptans hos bankerna, trots dess begränsade omfattning. Vi tror att bankerna i dagsläget väljer revision för enkelhetens skull. De är nöjda med dagens revision och ett alternativ uppfattas som onödigt för dem, då de inte vet vad det kommer att innebära.

6 SLUTSATSER

Här redogörs för våra slutsatser utifrån vårt syfte och våra problemformuleringar. Dessa slutsatser grundar vi på de ovanstående analyserna. Våra frågeställningar presenterar och besvarar vi var för sig. Vi ger även förslag till fortsatt forskning.

▪ Kommer avskaffandet av revisionsplikten att leda till nya alternativ?

Att ett avskaffande kommer leda till alternativa säkerhetsställanden är alla våra respondenter eniga om. Det finns dock en genomgående osäkerhet huruvida dessa skall utformas. Det finns många faktorer som kommer att vara avgörande för hur ett alternativ kommer att kunna se ut. Det framhävs att ett alternativ till revision behöver vara väl genomarbetat för att de skall kunna finna en acceptans hos företag och dess intressenter. Ett alternativ behöver därmed svara för en kvalitet och säkerhet för att fylla en funktion. De gränsvärden som kommer att presenteras för avskaffandet kommer att vara avgörande, det är först då det går att se hur stora förändringarna kommer att bli. Detta innebär att våra respondenter har svårt att förutspå i vilken omfattning de kommer att påverkas. Då bankerna ser positivt på revision kommer det även i framtiden att ställa krav på reviderade företag. Vilket indirekt innebär att plikten i sig inte spelar någon roll för denna intressentgrupp. Revisionen för dem innebär kvalitet och säkerhet vilket gör dem motsträviga för ett kommande alternativ. De ser därför inga andra alternativ för att ge säkerhetsställande i deras arbete. Skatteverket är även de negativa till alternativa lösningar, då de tror att oreviderade företag kommer att försvåra för dem. Innan utredningen är klar så vill inte revisorerna se något positivt i ett avskaffande. Men de är medvetna om att de måste se möjligheterna i avskaffandet för att deras yrkesutövande skall bestå.

▪ Hur förbereder sig intressenterna för framtiden?

Då bankerna även fortsättningsvis kommer att kräva revision, sker inga förberedelser för vad som komma skall. Skatteverket har dock representanter med i utredningen och är på så vis delaktiga och aktiva i det aktuella förändringsarbetet. Från Skatteverkets sida sker det enligt oss inga direkta förberedelser. Målet med deras medverkan är mer för att visa sin ståndpunkt och minska de eventuella konsekvenserna som ett avskaffande kan innebära för dem. Hos revisorerna sker inte heller några direkta förberedelser då de inte har någon vetskap om vad avskaffandet kommer att innebära. En utveckling sker dock inom deras branschorganisation men varje enskild byrå har dock svårt att förbereda sig. För revisorerna är det svårt att förbereda sig för vad som komma skall, då dessa inte vet i vilken utsträckning de kommer att påverkas. Det är först när utredningen presenterar sitt resultat som de kan påbörja en förändring.

- **Kommer revisorerna även fortsättningsvis svara för säkerhetsställandet av räkenskaperna?**

Enligt våra respondenter är det troligen revisorerna som även i framtiden kommer att få svara för säkerhetsställandet av företagen och dess räkenskaper. Huruvida detta kommer ske är dock osäkert, vilket kan härledas till ovetskapen om vilka gränsvärdena blir. Våra respondenter framhäver revisorernas dignitet och tror att det kommer att ta tid att finna nya yrkesutövare som kan stå för den trygghet som revisorerna gör. Deras oberoende anses som en betydande och viktig egenskap för att kunna ge den stämpel på kvalitet som intressenterna kräver. Det finns en rädsla hos revisorerna över att företagen inte förstår deras kunskap och därmed inte heller betydelsen i deras arbete. Revisorerna vill ha kvar sin roll i dessa sammanhang, dessa måste därför börja se möjligheterna för att kunna vara de som företagen väljer att anlita. Det är revisorerna som kommer att behöva övertyga övriga intressenter om att det även kan finnas en säkerhet och ett värde i ett alternativ. Huruvida ett alternativ kommer att bli möjligt kommer att bero på hur intressenter ställer sig i frågan. Därefter kommer revisorerna att behöva ta ställning. Vill intressenter fortfarande ha revision av företagen kommer revisorns ställning inte att påverkas.

Sammanfattningsvis är detta resultatet av vår uppsats:

- Att ett avskaffande kommer leda till någon form av alternativa säkerhetsställanden.
- Att de respondenter vi varit i kontakt med inte förbereder sig inför framtiden, då de inte vet i vilken omfattning de kommer att påverkas.
- Revisorerna kommer enligt vår studie att bli dem som även i fortsättningen får svara för säkerhetsställandet av företagets räkenskaper

6.1 Förslag till fortsatt forskning

De förslag vi har till fortsatt forskning är att se vilka effekter som skett en tid efter avskaffandet. Där det dels går att fördjupa sig i frågor som rör specifika intressenter och geografiska skillnader. Då det ser ut som att avskaffandet kommer att innebära nya alternativ till säkerställande av företagets räkenskaper, skulle det vara intressant att se i vilken utsträckning som dessa används. Har de administrativa kostnaderna minskat som var en av anledningarna till avskaffandet? Detta skulle kunna ske genom enkätundersökningar till de berörda företagen. Har det skett någon förändring vad gäller vilken yrkeskår som skall utföra kontroller av räkenskaperna och vilken attityd finns till detta.

Fakta Ernst & Young

- <http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/Press_Fakta> (2007-10-30)
- <http://www.ey.com/global/content.nsf/Sweden/Om_EY_Fakta> (2007-11-07)

Fakta PWC

- <<http://www.pwc.com/extweb/aboutus.nsf/docid/E6C17844C13588948025708F004C835D>> (2007-11-06)

Fakta Skatteverket

- <<http://skatteverket.se/omskatteverket/allmantomskatteverket.4.906b37c10bd295ff4880004337.html>> (2007-11-07)
- <<http://skatteverket.se/omskatteverket/skatteverketsorganisation.4.7b610ded10741da92fa80001414.html>> (2007-11-07)

Fakta Svenska Handelsbanken

- <<http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/icentsv.nsf/default/q5E59FDF9BBD25EBBC125706D00344AD8>> (2007-12-01)
- <<http://www.handelsbanken.se/shb/INeT/icentsv.nsf/default/qE81215D330CCA30DC125696500254E70>> (2007-12-01)
- E-post kontakt med Handelsbankens Centrala Informationsavdelning:
<jola04@handelsbanken.se> (2007-12-02)

Fakta Swedbank

- <<http://www.swedbank.se/sst/inf/out/infOutWww1/0,,160065,00.html>> (2007-12-01)
- <<http://www.swedbank.se/sst/inf/om-swedbank/0,,140739,00.html>> (2007-12-01)
- <<http://www.swedbank.se/sst/inf/om-swedbank/0,,5788,00.html>> (2007-12-01)

FAR SRS

- <http://farsrs.se/protal/page?_pageid=33,38300&_dad=portal&_schema=PORTAL> (2007-09-25)

Rapport Svenskt Näringsliv

Thorell, P. & Norberg, C. 2005, *Revisionsplikten i små aktieföretag* Svenskt Näringsliv

- <http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00000/Revisionsplikten_i_sm_458a.pdf> (2007-09-25)

Riksdagen: Kommittédirektiv 2006:128

- <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=10&dok_id=DIR2006:128&rm=2006&bet=2006:128> (2007-10-05)

Riksdagen: Kommittédirektiv 2006:96

- <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=10&dok_id=DIR2006:96&rm=2006&bet=2006:96> (2007-10-05)

Artiklar

- Aggestam, P, Caroline., 2007, *När revisionsplikten avskaffades i Danmark*, Balans Nr 2/2007
- Halling, Pernilla., 2007, *Revisionsplikten måste bort*, Balans Nr 10/2007
- Notering., 2007, *Rapport i stället för revision?*, Balans Nr 6-7/2007
- Precht, Elisabeth., 2007, *Bra att plikten avskaffas*, Balans Nr 3/2007
- Wennberg, Inge., 2007, *Kan revision ersättas med något annat?*, Nytt från revisorn 5/2007

Muntliga intervjuer

- Ernst & Young, Uppsala – Auktoriserad revisor, 2007-12-04
- Skatteverket, Gävle – Skatterevisor & handläggare, 2007-12-13
- Öhrlings Pricewaterhouse Coopers, Gävle – Auktoriserad revisor, 2007-12-14

Skriftliga intervjuer

- Ernst & Young, Gävle – revisors assistent, 2007-11-26
- Svenska Handelsbanken, Gävle, 2007-12-03
- Swedbank, Gävle, 2007-12-07
- Öhrlings Pricewaterhouse Coopers, Uppsala – auktoriserad revisor, 2007-11-23

BILAGOR

Bilaga 1 - Intervjufrågor till Revisorerna

1. Vilka arbetsuppgifter har ni och vilken roll har ni i företaget?
2. Hur många år har ni arbetat i branschen?
3. Är revision en kvalitet och säkerhetsstämpel?
4. Vad anser ni om avskaffandet av revisionsplikten?
5. Vilka alternativ finns till revision?
6. Vilka är anledningarna till att ni idag anlitas av småföretagen?
7. Hur bra är ni i dagsläget på att sälja in nya tjänster till era kunder?
8. Ser ni någon fördel med att revision exempelvis skulle ersättas med review?
9. Hur tror ni att företagen kommer reagera på alternativ till revisionsplikten?
10. Hur kommer en slopad revisionsplikt påverka er mängd av klienter?
11. Hur har ni börjat förbereda er inför en mindre omfattande revisionsplikt?
12. Hur mycket uppgår era klienters revisionskostnader till per år?
13. Kommer de administrativa kostnaderna att minska för företagen?
14. Känner ni någon oro för vad som kommer att hända?
15. Finns det något ni vill tillägga vad gäller revisionsplikten och dess framtid?
16. Kan vi kontakta er igen om vi skulle behöva komplettera våra uppgifter?

Bilaga 2 - Intervjufrågor till representant vid Skatteverket

1. Vilka arbetsuppgifter har ni och vilken roll har ni i företaget?
2. Hur många år har ni arbetat inom skatteverket?
3. Vad betyder reviderade årsrapporter för er?
4. Granskar ni företag olika beroende om de är reviderade eller inte?
5. Granskar ni företag olika beroende av företagens storlek?
6. Tycker ni att alla aktiebolag skall ha revisionsplikt?
7. Vad anser ni om avskaffandet av revisionsplikten för småföretag?
8. Är revision en kvalitet och säkerhetsstämpel?
9. Vilka alternativ finns till revision?
10. Har ni hört talas om review?
11. Om ett alternativ till revision kan bli möjligt, vilka tycker ni då skall utföra den?
12. Hur tror ni att företagen skulle reagera på alternativ till revisionsplikten?
13. Vilka förändringar tror ni en slopad revisionsplikt innebär? Positiva och negativa förändringar?
14. Kommer revision bli ett sätt för företagarna att hålla skatteverket borta?
15. Hur ställer ni er till en ökning av kontroller ute hos företagen om revisionsplikten tas bort? Hur skulle dessa kontroller kunna utföras?
16. Hur kommer eventuellt nya kontroller från er sida att finansieras? Finns det finansiella medel eller måste ni ta från någon annan del av er verksamhet?
17. Tror ni att de administrativa kostnaderna för företagen kommer att minska?
18. Är det möjligt att kostnaderna kan komma att belasta företagen indirekt genom ökade skatter?
19. Hur kommer ert arbetssätt att förändras vid slopad revisionsplikt?
20. Hur har ni börjat förbereda er inför en mindre omfattande revisionsplikt?

Bilaga 3 - Intervjufrågor till representanter vid Bankerna

1. Vilka arbetsuppgifter har ni och vilken roll har ni i företaget?
2. Hur många år har ni arbetat i branschen?
3. Vilka uppgifter om företagen använder ni vid kreditbedömning?
4. Vilket är det absolut viktigaste instrumenten för er bedömning?
5. I vilken utsträckning använder ni årsredovisningar vid kreditbedömningar?
6. Finns det delar i årsredovisningen som har större betydelse för er? I så fall vilka?
7. Bedömer ni företag olika beroende av företagens storlek?
8. Vilka skillnader finns mellan olika bolagsformer vid riskbedömning?
9. Vilka faktorer påverkar er bedömning av företagens kreditmöjligheter?
10. Vad betyder reviderade företag för er?
11. Vad anser ni om avskaffandet av revisionsplikten för småföretag?
12. Är revision en kvalitet och säkerhetsstämpel?
13. Hur kommer ett borttagande av revisionsplikten påverka småföretagens kreditmöjligheter?
14. Hur kommer ert arbetssätt att förändras vid slopad revisionsplikt?
15. Vilka alternativ finns till revision?
16. Har ni hört talas om review, som är en mindre omfattande kontroll?
17. Skulle en mindre omfattande revision av företagen vara användbart för er i ert arbete?
18. Om ett alternativ till dagens revision kan bli möjligt, vem tycker ni då skall utföra den?
19. Kommer ni att kräva revision av företagen i framtiden?
20. Finns det något annat som kommer att påverka er kreditprocess?
21. Finns det något ni vill tillägga vad gäller revisionsplikten och dess framtid?
22. Kan vi kontakta er igen om vi skulle behöva komplettera våra uppgifter?